

Området for kultur og samfunn

Arne Tesli

Norsk innvandringsforskning
i perioden 1991-2001

***En forskningsstrategisk
kartlegging og vurdering med
vekt på Norges
forskningsråds IMER-
program***

Forord

I skrivende stund arbeider Området for kultur og samfunn i Norges forskningsråd med å etablere et nytt forskningsprogram for Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner (IMER) fra og med 2002. Dette vil etterfølge det nåværende IMER-programmet som går ut i 2001.

IMERs programstyre, i samråd med Kultur og samfunns administrasjon, bestemte i fjor at man ville få utarbeidet en forskningsstrategisk kartlegging av innvandringsforskningen i Norge, med vekt på Forskningsrådets IMER-programmer. Tanken bak var at en både tilbakeskuende og framoverskuende kartlegging ville gi et godt grunnlag for å utvikle en eventuell fortsatt programforskning på "IMER-feltet". Det er verdt å understreke at denne rapporten er en kartlegging av forskningen, langs visse akser, og ikke en evaluering av norsk innvandrings- og migrasjonsforskning.

Til å foreta kartleggingen engasjerte programstyret forskningssjef Arne Tesli ved Norsk institutt for by- og regionforskning, som startet sitt arbeid seint i 2000. 14. februar i år presenterte Tesli en første versjon av kartleggingen på et seminar i Forskningsrådet for programstyret og snaut 20 sentrale forskere på feltet. Synspunkter fra dette seminaret har så blitt integrert i rapporten der det har vært naturlig.

Denne kartleggingen har vært et viktig bidrag til Kultur og samfunns arbeid med et nytt IMER-program. Rapporten viser hva som har vært gjort på de ulike forskningsområdene i de siste årene, og hvor skoen nå trykker med hensyn til framtidig IMER-forskning. Dette gjelder både med hensyn til forskningstemaer og i forhold til struktur, organisering og koordinering.

Jeg vil takke Arne Tesli for vel utført arbeid innen knappe rammer. Takk også til andre som har bidratt til rapporten, enten som intervjuobjekter eller som deltakere på det nevnte seminaret.

Norges forskningsråd
Kultur og samfunn

Tor Lunde Larsen
rådgiver
mai 2001

En forskningsstrategisk kartlegging og vurdering av norsk innvandringsforskning i perioden 1991-2001 med vekt på Norges forskningsråds IMER-program

Av Arne Tesli

Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR)

Oslo, mai 2001

Innhold

Tabelloversikt	6
1 En forskningsstrategisk kartlegging og vurdering av IMER-forskningen	7
1.1 Innledning	7
1.2 Avgrensning av utredningen	8
1.3 Gjennomføringen av oppdraget.....	9
2 IMER-programmenes bakgrunn og målsetting	10
2.1 Bakgrunn	10
2.2 Organiseringen av IMER-forskningen på 1990-tallet	10
2.2.1 Programmet Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner, IMER (NAVF 1991-1993)	11
2.2.2 Programmet Innvandringsforskning, PIF (NORAS) 1991-1993)	12
2.2.3 Programmet Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner, IMER (1993- 1996)	13
2.2.4 Programmet Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner, IMER (1997- 2001)	15
3 Hva er dekket/ikke dekket under IMER-programmene	17
3.1 IMER I	17
3.2 IMER II	18
3.3 Annen migrasjonsforskning og forskning om etniske relasjoner	20
4 IMER-forskningens utviklingsprosesser og styringsdynamikk	21
4.1 Integrasjon av IMER-perspektiv i annen forskning	22
4.1.1 Sektoransvaret	23
4.2 De ulike departementene og forskningsrådet	24
4.3 ”Styring” av forskningen.....	25
5 Rekruttering og kompetansebygging	26
5.1 Langsiktig kompetansebygging og akkumulering av kunnskap	26
5.2 Institusjonsfordeling.....	27
5.3 Styrking av forskningsvirksomhetens bredde og kvalitet	28
5.3.1 Forholdet mellom grunnforskning og anvendt forskning.....	28
5.3.2 Styrking av den faglige bredden.....	28
5.4 Nettverksbygging	29
5.4.1 Kobling mot internasjonale forskningsnettverk	29
5.4.2 Forskernettverk og møteplasser i Norge	29
5.5 Formidling og brukerkontakt	30
5.5.1 Informasjon	30
5.5.2 Kontakt forskere-brukere	30
5.5.3 IMER-forskningen i forhold til grupper som står svakt i samfunnet	31
5.6 Oversikt over forskningsaktiviteten	31
6 Virkemiddelprofil og universitetenes satsing.....	32
6.1 Infrastrukturtiltak – IMER-Bergen.....	32

6.2	Tiltak ved andre universitet.....	32
6.2.1	Prosjektene: <i>Norsk innvandringshistorie og Kultur og språkkontakt</i>	33
7	Sentrale tema for IMER-forskningen.....	35
7.1	Fokus på Oslo vs. andre områder	35
7.2	Komparasjon	36
7.3	Forskning orientert mot hva som skjer i Europa og internasjonalt for øvrig	37
7.4	Tema for fortsatt forskningsfokus	37
8	Konklusjon	40
8.1	Sammendrag og oppsummeringer.....	40
	Litteratur	43
Vedlegg 1	IMER I Prosjekter: Finansiering etter institusjon og prosjektansvarlig	45
Vedlegg 2	IMER II Prosjekter: Finansiering etter institusjon og prosjektansvarlig.....	48
Vedlegg 3	Oversikt over IMER-relaterte prosjekter (1990-2001).....	51
Vedlegg 4	Oversikt over IMER-relaterte hovedfagseksamener avlagt i perioden 1997- 2000	62
Vedlegg 5	Liste over intervjuede personer	76

Tabelloversikt

Tabell 2.1	<i>Finansiering av IMER I 1991-1996 (i 1000 kroner)</i>	15
Tabell 2.2	<i>Finansiering av IMER II 1997-2001 (i 1000 kroner)</i>	16
Tabell 3.1	<i>IMER I prosjekter – finansiering til ulike institusjoner</i>	18
Tabell 3.2	<i>IMER II prosjekter – finansiering til ulike institusjoner</i>	19
Tabell 3.3	<i>Forskningsrådets støtte til migrasjonsforskningsprosjekter i 1999</i>	21

En forskningsstrategisk kartlegging og vurdering av IMER-forskningen

Innledning

Nyere forskning om innvandringen til Norge, migrasjon og etniske relasjoner går tilbake til 1970-tallet. I den første tiden ble det fokusert på innvandringen til Norge samt aspekter ved migrasjonen studert innenfor et perspektiv som betraktet situasjonen i avsendermiljøene og mottakerlandene i sammenheng. I denne fasen var det hovedsakelig sosiologer og antropologer som var involvert i denne forskningen. Forskningen var finansiert enten gjennom NAVFs bevilgninger til "frie" prosjektsøknader, eller direkte fra departementet.

I løpet av 1980-tallet skjedde det mye innen det som kan kalles IMER-forskningen i Norge og internasjonalt. Flere forskere og forskningsmiljøer begynte å arbeide med tematikken, og i 1985 ble det under NAVF/RSF opprettet et eget forskningsprogram som skulle fokusere spesielt på temaet: *Det norske samfunn og minoriteter*. Hovedfinansiering var Kommunaldepartementet.

I 1991 ble det etablert to samfunnsfaglige forskningsprogrammer: *Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner (IMER)* under NAVF/RSF. Dette var et grunnforskningsorientert program med kompetanseoppbygging som primær målsetting, og *Program for innvandringsforskning (PIF)* ved NORAS, som skulle være et mer handlingsrettet forskningsprogram med vekt på å utvikle et bedre kunnskapsgrunnlag for innvandringspolitikken.

Begge programmene ble opprettet med hovedfinansiering fra Kommunal- og arbeidsdepartementet (Nå Kommunal- og Regionaldepartementet (KRD)) for en funksjonsperiode på 5 år. Disse to programmene ble i 1993 slått sammen og fikk programnavnet *Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner (IMER)* under Norges forskningsråd. Det første IMER-programmet (i denne rapporten betegnet: *IMER I*) strakk seg over de tidligere programmenes resterende programperiode (1993-96). Det neste IMER-programmet (*IMER II*) dekker 5-års perioden 1997-2001.

IMER-programmet løper ut 2001, med ulike avslutningstiltak i 2002. Bl.a. vil programstyret komme med sin egenvurdering i 2002. Det er et klart behov for en fortsatt forskningssatsning på innvandrings- og migrasjonsfeltet. Den endelige beslutningen om en eventuell videreføring av IMER-programmet, og arten av, og innholdet i en slik satsning, vil sannsynligvis bli tatt i løpet av 1. halvår 2001.

Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) og Norges forskningsrådet (NFR) har gitt uttrykk for at IMER representerer et meget viktig og dynamisk samfunnsfelt, noe som i seg selv tilsier en fortsatt satsning på feltet etter 2001.

En statusrapport og vurdering av forskningen og forskningssatsningen fram til nå vil være viktig som beslutningsgrunnlag og for den mer detaljerte utforming av en videreført satsning.

Som et ledd i arbeidet med å forberede en eventuell ny IMER-satsing fra og med 2002, har det nåværende programstyret engasjert Arne Tesli ved NIBR til å foreta en kartlegging av de siste års forskning på feltet mht. hvilke tema og problemstillinger IMER-forskningen og IMER-relatert forskning har dekket – og ikke dekket, hvilke fag, miljøer og institusjoner som har vært involvert, m.m. Ut fra dette og samtaler med sentrale aktører på feltet skulle det utarbeides en rapport som bl.a. skulle presentere sentrale framtidsperspektiver for IMER-forskningen.

Hovedsiktemålet med utredningen har vært å gjennomføre en strategisk *behovsanalyse* av hvilke tema som det vil være viktig å forholde seg til innenfor IMER-forskningen i de nærmeste årene (dvs. perioden 2002-2006). Det sentrale spørsmålet for NFR og IMERs programstyre har vært: Dersom det fortsatt er behov for et eget program, hva skal da et videreført "IMER"-program handle om?

Det er meningen at dette utredningsarbeidet skal inngå som et bakgrunnsdokument for utformingen av et eventuelt nytt "IMER"-program fra og med 2002. Utredningen må *ikke* betraktes som det nye programnotatet – ei heller er den tilsiktet å "låse" programnotatets utforming. Utredningen skal snarere gi en kartlegging av de senere års forskning på feltet, og på bakgrunn av dette identifisere forskningsbehov og mulige veivalg som et nytt forskningsprogram må forholde seg til.

Det er fra KR D og NFR gitt uttrykk for at et eventuelt nytt (IMER)-program bør starte for fullt fra 2002, bl.a. med tanke på kontinuitet og overlapping mellom gammelt og nytt program.

Avgrensning av utredningen

Utredningsprosjektets mandat

I mandatet for utredningen heter det at hovedvekten skal legges på NFR-støttet forskning på feltet. Det er også meningen at en skal berøre noe av bakgrunnen for opprettelsen av tidligere forskningsprogrammer for innvandrings- og migrasjonsforskning, bl.a. for å se om man har "besvart bestillingene", eller "oppnådd de målene" som i sin tid ble nedfelt. Utredningen skal imidlertid *ikke* være en kvalitetsmessig evaluering av norsk innvandrings- og migrasjonsforskning.

Videre heter det at utredningen skal gi en oversikt over godt dekkede og mindre dekkede /udekkede tematiske felter, og eventuelle behov for videre utvikling av kompetanse. Den "kvantitative" delen av utredningen skal følges av en mer kvalitativ del, hvor et avgrenset antall sentrale personer innen forskningsfeltet, inklusive sentrale brukere, spørres og intervjues om tidligere og framtidig forskning; tematiske behov, organisering, avgrensning, m.m. Variable vil f.eks. være: *Integreringsforskning vs. migrasjonsforskning*, fokus på Norge eller mer internasjonalt fokus på migrasjon, diaspora, transnasjonalitet, etiske dilemmaer, m.m.

Kartleggingen og utredningsarbeidet tar primært utgangspunkt i IMER-programmene for perioden 1991-2001. Samtidig forholder en seg til det som betraktes som andre relevante programmer og aktiviteter i forskningsrådet, og tar i en viss grad også for seg annen, eksternt finansiert, tematisk liknende forskning – i den grad man har klart å identifisere dette.

Et poeng med å se på og vurdere prosjekter *utenom* IMER-programmene, er å undersøke om det f.eks. er slik at IMER-feltets ”huller” dekkes, eller har vært dekket, av andre forskningsprogrammer. I denne forbindelse er det naturlig å gjennomgå forskningsprogram orientert mot kulturstudier, arbeidsmarked og sysselsetting, velferd, sosialmedisinske programmer i Medisin og Helse, samt fri prosjektstøtte i Kultur og samfunn. Innenfor disse programmene er det, eller har det vært, mange prosjekter som like gjerne kunne ha vært finansiert under IMER-paraplyen.

Et av de forskningsprogrammene som er særlig relevant i forhold til dette, er programmet *Tvungen Migrasjon* under NFR/Miljø og utvikling. Med sitt fokus på tvangsårsaker til migrasjon, geografisk fokus på 3. verden og konfliktområder, kan dette programmet på mange måter fungere som en slags klangbunn mht. å undersøke fruktbarheten og relevansen av å studere de mer internasjonale forhold og utviklingstrekk sett i relasjon til norske og vesteuropeiske problemstillinger og utfordringer – dvs. en utvidelse av fokuset fra bare å studere situasjonen i ”mottakerlandene”, som IMER-programmene i økende grad har gjort de siste årene, slik som f.eks. i prosjekter om minoritet-majoretet, annen-generasjon, plurale kulturer, bymiljø og bosegregasjon, arbeidsmarked og innvandrere, m.m.

I tråd med mandatet for utredningen, blir rene utredninger, forsøks- og utviklingsvirksomhet innen IMER-feltet i hovedsak ikke drøftet eller ikke behandlet i denne utredningen.

Gjennomføringen av oppdraget

Oppdraget har blitt utført av Arne Tesli ved NIBR. Han har gått gjennom tilgjengelig dokumentasjon i forskningsrådet og andre kilder (særlig Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NDS)) om forskningen innenfor IMER-feltet¹. Denne informasjonen har en forsøkt å ordne gjennom å legge materialet inn i en forholdsvis enkel database. Dette for lettere å kunne få et mer systematisert og strukturert bilde av hvordan IMER-midlene har blitt kanalisert til ulike tema og fagmiljøer. Dessuten har det blitt gjennomført intervjuer og samtaler med noen sentrale forskere og brukere innen IMER-feltet.²

Det må understrekes at kartleggingen har enkelte klare svakheter og skjevheter. I og med at det først og fremst er de prosjekter som har forskningsrådsfinansiering (samt noen få prosjekter med direkte departementsfinansiering) som har kommet med, har en ikke etablert noen oversikt over alle de forskningsprosjekter som er finansiert av universitetenes og forskningsinstitusjonenes egne budsjetter, øvrige oppdragsprosjekter fra departement, kommuner, UDI, m.fl. Hovedfagsoppgaver som er gjennomført, universitetsstipender, o.l. kommer heller ikke frem i oversikten. Vi har imidlertid utarbeidet en egen liste over avlagte hovedfagseksamener innenfor feltet i perioden 1997-2000. Denne listen er hentet fra *IMER-Nytts* oversikt over avlagte hovedfagsoppgaver for denne perioden og presenteres i Vedlegg 4. For avlagte hovedfagseksamener fram til 1996 vises det til oversikten utarbeidet av Forskningsrådet i 1996 (Norges forskningsråd 1996).

---

¹ En har søkt i NSDs oversikt over forskningsprosjekter på stikkord som: *innvandr**, *migra**, *asyl**, *m.m.*. I tillegg har man tatt for seg forskningsrådets prosjektkataloger, o.a.

² Liste over de personer som har blitt intervjuet, eller som det er ført samtaler med, presenteres i Vedlegg V.

IMER-programmenes bakgrunn og målsetting

Bakgrunn

Forskningsvirksomheten omkring innvandrings spørsmål kom i gang i Norge i begynnelsen av 1970-årene, med økende arbeidsinnvandring. Fram til 1985 ble det gitt prosjektstøtte direkte fra departementene, i hovedsak fra Kommunal- og arbeidsdepartementet. Fra 1985 støttet KAD og Rådet for samfunnsvitenskapelig forskning (RSF) ved Norges allmennvitenskapelige forskningsråd (NAVF) grunnforskning ved en rekke universitets-, høyskole og instituttmiljøer gjennom det første programmet for samfunnsfaglig innvandringsforskning ”*Det norske samfunn og minoriteter*” (1985-1989). (Hentet fra: ”*Forskningsprogrammet Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner – IMER 1991-1996. Programstyrets egen vurdering.*” Norges forskningsråd, Kultur og samfunn, Oslo, 1997.)

Sluttdokumentet³ fra programmet ”*Det norske samfunn og minoriteter*” pekte på behovet for utvidelse av dette forskningsfeltet til å omfatte et større ansvarsområde på tvers av disipliner og tema. Det ble anbefalt å styrke disiplinbasert grunnforskning med større bredde på fag og tema. Forskningsfeltet skulle også styrkes med rekrutteringstiltak for å få en bredere og bedre kompetanseutvikling.

Behovet for å fremme migrasjons- og innvandringsforskning ble også omtalt i St.meld. nr 28 (1988-89) ”*Om forskning*”. Det ble pekt på at norsk innvandringsforskning var tematisk bredt sammensatt, at forskningen var for lite omfattende i forhold til kunnskapsbehovet, og for lite mangfoldig med hensyn til fordeling på ulike fag. Til tross for dette ble ikke IMER-forskningen gitt noen fremtredende plass i norsk forskning.

For å drøfte behovet for handlingsorientert forskningsinnsats rettet mot spørsmål som angår flyktninger, innvandring og migrasjon arrangerte Norges råd for anvendt samfunnsforskning (NORAS) et idéseminar om migrasjons- og innvandringsforskning i januar 1991⁴. Konklusjonen var at det var et stort behov for forskning innen en rekke prioriterte områder, bl.a. i tilknytning til innvandringspolitikken både når det gjaldt implementering, forvaltning og institusjonalisering.

Organiseringen av IMER-forskningen på 1990-tallet

I 1991 ble to samfunnsfaglige forskningsprogrammer etablert: *Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner (IMER)* ved NAVF/RSF. Dette var et grunnforskningsorientert program med kompetanseoppbygging som et primært satsingsområde; og *Program for*

---

³ *Det norske samfunn og minoriteter 1985-89*. Rapport og status pr. november 1989. Rådet for samfunnsvitenskapelig forskning. Norges allmennvitenskapelige forskningsråd. Oslo, november 1989.

⁴ Idéseminar om migrasjons- og innvandringsforskning – oppsummering og videreføring. NORAS-konferanserapporter 1991:1.

innvandringsforskning (PIF) ved NORAS. Dette var et handlingsrettet forskningsprogram med vekt på å utvikle et bedre kunnskapsgrunnlag for innvandringspolitikken.

Hovedfinansieringen av begge programmene kom fra Kommunal- og arbeidsdepartementet. Programmene skulle ha en funksjonsperiode på 5 år. Da NORAS og NAVF ble slått sammen i 1993, ble også disse to programmene slått sammen og fikk programnavnet *Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner (IMER)* under Norges forskningsråd.

Programmet Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner, IMER (NAVF 1991-1993)

Programstyret for programmet ble oppnevnt for perioden 1.5.1991-30.4.1996. Programmet ble definert som et grunnforskningsorientert program med kompetansebygging som sentral målsetting. Komiteens ansvar var definert til å omfatte *hele* forskningsområdet Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner – IMER.

Det ble oppnevnt en egen forskningskoordinator i deltidsstilling (Aud Korbøl) for programmet. I tillegg til løpende kontakt med forskningsrådets administrasjon og årsrapportering, skulle koordinatoren bidra med faglige oppgaver. Koordinator var komiteens fremste virkemiddel for å få gjennomført det nasjonale nettverksarbeidet på feltet, og skulle også sørge for å knytte programmet til øvrig nordisk migrasjonsforskning. Koordinatoren hadde videre i oppgave å ta initiativ til seminarer, o.l. Det ble også lagt sterk vekt på utarbeidelse av oversikter over forskningen på området i Norge (Jfr. NFR 1997:4).

Programmets mål og prioriteringer:

I programmets mandat ble det lagt vekt på strategiske oppgaver framfor behandling av enkeltsøknader. Komiteen definerte sitt ansvar bredt, på tvers av disipliner og tema.

En viktig grunn for fortsatt satsing på IMER-feltet var at opparbeidet kompetanse i stor grad forsvant ved at forskere i fagfeltet ikke fant muligheter til å fortsette. Statusrapporten fra det tidligere programmet oppsummerte erfaringene på følgende måte:

- * Forskningen har samlet sett vært for lite kumulativ, med for lite egentlig innovasjon ut fra grunnforskningskriterier.
- * Det er for mye fordampning av kompetanse ved at folk med gode hovedfagsoppgaver og endog doktorgrad i fagfeltet ikke finner mulighet til å fortsette i migrasjons- og innvandrerforskning, men går over i annen virksomhet.
- * For lite av forskningsinnsatsen er samtidig god grunn- og anvendt forskning. Feilen er ikke så mye at grunn- og brukerorienterte studier skilles fra hverandre, men heller at mye tilsiktet anvendt eller brukerorientert arbeid viser seg å være lite brukelig.
- * Dette skyldes ofte trekk ved selve forskningsutførelsen, men også at brukerne ikke alltid er klare i formuleringene av intensjonen med sin forskningsbestilling.
- * Det skjer for sjelden at grunnforskere med god kompetanse i fagfeltet i forhold til en anvendt oppgave – raskt kan avlevere en saksorientert rapport på grunnlag av en kompetanse denne forskeren hadde før oppdraget ble

mottatt. Tilsiktet brukerorientert forskning tar ofte for lang tid, rapportene blir for generelt utformet, og den direkte effektive nytteverdien blir for lav, selv om tekstene kan ha stor verdi som almen formidling. I denne forstand har mye av forskningen for lav beredskapsevne.

* Det er stadig vansker med å opprettholde den optimale balansen mellom forskningsvirksomhet, myndighetstilknytning og politisk engasjement, dvs. det er stadig problemer å sikre forskningen den rette ro og autonomi. Dette er mye et fagetisk spørsmål som er nøye knyttet til styrken i den grunnforskningsbakgrunn den enkelte forsker har. Her er en oppgave å ta både for fagmiljøer og RSF.

* For lite av forskningen på feltet har hevdet seg internasjonalt. (NFR 1997: 4-5).

Det var således et generelt behov for å ruste opp og bygge ut grunnleggende kompetanse i fagfeltet, inklusiv forskerrekuttering, forskerutdanning og vitenskapelig publisering i hele bredden av samfunnsvitenskapelige fag og også mange humanistiske disipliner.

Arbeidet med å styrke grunnforskningen og kompetansen på hele IMER-området ble betraktet som et *nasjonalt ansvar* for programstyret. Dette ansvaret strakte seg også utenfor programmets egen forskningsvirksomhet. Områdekomiteens programnotat⁵ hadde således følgende innledning:

Vi trenger mer rom for teoretiske refleksjoner, utvikling av komparative og overgrepene perspektiver, og kritisk fortolkning på grunnlag av etisk bevisste og vitenskapelig holdbare modeller. Dette krever uavhengig og langsiktig forskning. Samtidig er det et mål med forskningsprogrammet å sikre rekruttering, å bygge opp og vedlikeholde kompetanse på området og å fremme samarbeid og utveksling, nasjonalt og internasjonalt. En slik bred, grunnorientert satsing er en nødvendig forutsetning for å få løst de stadig voksende oppgavene som den anvendte forskningen innen feltet står overfor. ” (NFR 1997: 5)

I utgangspunktet så komiteen for seg et tematisk åpent programfelt. Det kunne omfatte forskning om Norge og den konkrete situasjonen knyttet til migrasjon og etniske relasjoner i landet, der mye av den anvendte problematikken vil ligge, komparative og generaliserende studier av betydning særlig for den allmenne teoribygging, eller verden slik den endrer seg, der begivenhetene selv er kilde til nye tema vi bør sette på dagsorden.

Forskningsprogrammet ble definert vidt, og skulle omfatte et *ansvarsområde på tvers av disipliner og tema*. Det ble understreket at ingen enkelte emner innen dette brede temaområdet *a priori* skulle gis prioritet framfor andre. Størst vekt skulle legges på faglig kvalitet og kompetansebygging.

Programmet Innvandringsforskning, PIF (NORAS) 1991-1993)

Programmet Innvandringsforskning (PIF) ble definert som et handlingsrettet forskningsprogram med vekt på utvikling av kunnskapsgrunnlag for innvandringspolitikken, bl.a. rettet mot mottak av flyktninger i kommunene. Programstyret ble oppnevnt i juni 1991 med en mandatperiode fastsatt til minst 3, fortrinnsvis 5 år.

---

⁵ *Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner (IMER)*. Programnotat, RSF/NAVF, Oslo, 1991.

PIFs mål og prioriteringer:

Programmets mål ble spesifisert på følgende måte:

Programmet skal bidra til å utvikle forskningsbasert kunnskap. Forskingen skal ha relevans og høy faglig kvalitet. Den skal beskrive og analysere forhold som påvirker mulighetene for reell likestilling, og den skal stimulere mulighetene for gode forhold mellom innvandrere og nordmenn. Innen rammen av programmet kan det i tillegg også være aktuelt å skaffe forskningsbasert kunnskap knyttet til ulike forhold ved innvandringsreguleringen. (Programnotatet.)

Med bakgrunn i innvandringsforskningens tverrgående karakter, ønsket programstyret å få fram *tverr- og flerfaglig* forskning. Iverksetting og gjennomføring av innvandringspolitikken ble imidlertid presisert som programmets overordnede mål og profilering. Programstyret ønsket bl.a. å stimulere til aksjonsforskning for å aktivisere prosesser som kunne bidra til å bedre likestilling og økt forståelse mellom ulike samfunnsgrupper. Det ble også understreket at innvandringsforskningen ikke bare handler om innvandrere og flyktinger, men vel så mye det norske samfunnet i sin allminnelighet, og hva det vil si å være norsk i en flerkulturell sammenheng. NORAS' styre la vekt på at programmet skulle fange opp kompleksiteten av problemstillinger knyttet til etnisitet, klasse og kjønn. (NFR 1997:7)

Programmet Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner, IMER (1993-1996)

I forbindelse med sammenslåingen av forskningsrådene til Norges forskningsråd i 1993, ble det nedsatt en arbeidsgruppe for å utrede hvordan en samordning av de to programmene best kunne gjennomføres. Gruppen anbefalte en videreføring av sentrale aktiviteter i de to programmene. Det ble understreket at en ikke kunne sette et klart skille mellom den teorienterte og den anvendte forskningen. Det ble også anbefalt at humanistiske fag i sterkere grad skulle trekkes inn. Videre ønsket en å videreføre den organisatoriske NAVF-modellen med en strategisk områdekommite med ansvar på tvers av fag og avdelinger. (Jfr. NFR 1997: 8).

Utvikling av grunnleggende forskningsbasert kunnskap og kompetanse innen forskningsområdet ble fortsatt definert som å være det nye programmets hovedformål. Videre ble det understreket at "IMER ikke er noen disiplin, men et *tverrgående forskningstema* med problemstillinger som går på tvers av disipliner og sektorer."

Programgrunnlaget ble utvidet til også å gjelde humanistiske fag. En viktig oppgave skulle være å ta initiativ til, støtte og formidle både samfunnsforskning og humanistisk forskning, samt å bidra til rekruttering, oppbygging og vedlikehold av kompetanse. God grunnforskning ble presisert som en forutsetning for å kunne løse de anvendte oppgavene, bl.a. iverksetting og gjennomføring av norsk innvandringspolitikk." (NFR 1997:10).

Mandat

Det fusjonerte programmet skulle videreføre og forene de sentrale målsettingene og aktivitetene fra begge programmene, både de strategiske og operative oppgavene. Det ble lagt vekt på rekruttering og kompetanseoppbygging. Kontakt og samarbeid over avdelings- og områdegrensene innenfor Norges forskningsråd ble også understreket. (NFR 1997:9).

I programnotatet ble det fokusert på tiltak som skulle sikre kvaliteten i forskningen, bl.a. gjennom samarbeid mellom ulike forskningsmiljøer ved universiteter, høyskoler og instituttsektoren. De viktigste oppgavene skulle være:

- * bidra til å styrke bredden av forskningsvirksomheten på området, fra den handlingsrettede til den teoriorienterte og kompetansebyggende
- * avklare rekrutterings- og kompetansebehov på feltet, og sette i gang nødvendige tiltak for å styrke en langsiktig kompetanseoppbygging gjennom dr.gradsprosjekter innen institusjoner for høyere utdanning og forskning
- * bidra til å bygge opp kvalitativt og tematisk sterke forskningsmiljøer innen området
- * videreføre arbeidet med å klarlegge forskningsbehov, ta initiativ til forskningsprosjekter, og vurdere egnete forskningsmiljøer og prosjektopplegg for samarbeid og gjennomføring
- * påse at det er nær kontakt mellom de humanistiske og samfunnsvitenskapelige disiplinene og programmet, bl.a. i forbindelse med søknadsbehandling.
- * følge opp igangsatte tiltak innen forsøk, forskning og formidling, bl.a. vektlegge forskning som kan legge til rette for, følge opp og evaluere forsøks- og utviklingsarbeid innen feltet.
- * vektlegge sammenstilling av eksisterende kunnskap, også for utenlandske kilder, samt at formidling fra programmets virksomhet og forskningsprosjekter blir tilpasset utpekte brukergrupper.
- * fortløpende vurdere hvordan forskningen på feltet kan legges opp slik at det kan være til nytte for interesser som står svakt i forhold til forskningssystemet. I denne sammenheng skal programstyret også vurdere hvordan spørsmål som særlig berører barn og kvinner kan innarbeides i virksomheten.
- * være aktiv med hensyn på nettverksbygging gjennom å stimulere og støtte tiltak for kontakt og samarbeid mellom forskere, også utenfor programmets prosjekter, og mellom forskere og brukere, bl.a. praktikere og andre som kan ha særlig nytte av forskningen på feltet.
- * informere allmennheten om virksomheten i programmet og stimulere til offentlig debatt om aktuelle problemer og foreliggende kunnskap.
- * følge opp igangsatt samarbeid med Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste om prosjektdatabasen for forskningsrådet og ta initiativ til andre tiltak som kan bidra til at forskningsvirksomhet og forskningsresultater blir lettere tilgjengelige.
- * legge forholdene til rette for at forskningen kan dra nytte av internasjonal forskningsinnsats og nettverk, og bidra til at programmets forskning blir kjent i internasjonale fora. (NFR 1997:9-10).

Økonomi

IMER-forskningen ble i perioden 1991-96 i hovedsak finansiert av Kommunal- og arbeidsdepartementet med 21,7 mill kr, eller nærmere 78% av de totale midlene.

Forskningsrådet deltok i finansieringen med til sammen 6 mill kr i samme periode, slik at den totale programbevilgning var på ca. 27,8 mill kr.

Tabell 0.1 *Finansiering av IMER I 1991-1996 (i 1000 kroner)*

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	Sum
KAD til NAVF	1000	1200					2200
NAVF	400	400					800
KAD til NORAS	2800	3000					5800
NORAS	600						600
Kommunenes sentralforbund		100					100
KAD til NFR			4400	4400	4400	500	13700
NFR			1650	1100	1400	500	4650
Sum	4800	4700	6050	5500	5800	1000	27850

Kilde: NFR 1997: *Forskningsprogrammet Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner – IMER 1991-1996. Programstyrets egen vurdering.*

Det var nok litt uheldig at det ble et visst gap mellom avslutningen av aktiviteten i IMER I og før aktiviteten i IMER II kom ordentlig i gang.

Programmet Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner, IMER (1997-2001)

Områdestyret for kultur og samfunn besluttet 04.12.96 å opprette et nytt femårig forskningsprogram *Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner 1997-2001* (IMER II).

Programmets målsetting

I programnotatet framheves det at ”Målene for det flerkulturelle Norge er å sikre like muligheter til samfunnsdeltakelse og kulturell utfoldelse, og full sysselsetting, likestilling mellom kvinner og menn og utjevning av levekår. Gjennom programmet vil denne målsettingen i seg selv, og graden av oppnåelse gjøres til gjenstand for analyse. Videre er behovene for kunnskap for å nå disse målene, store.” (NFR IMER-programnotat, 1997).

To overordnede mål ble fremhevet for IMER-programmet:

- bidra til å øke den forskningsbaserte kunnskapen om den internasjonale migrasjonen til Norge, innvandringens konsekvenser for det norske samfunn og relasjonene mellom innvandrere og nordmenn.
- bidra til å høyne kvaliteten på IMER-forskningen og å få fram høyt kompetente forskningsmiljøer.

Programnotatet framhevet dessuten følgende tema:

* Programmet vil tematisk prioritere nye prosjekter om kommunikasjon og samhandling, internasjonal migrasjon og storbyutvikling og analyser av forløp (longitudinelle studier, livsløpsstudier). Kvinnenes og jentenes situasjon og perspektiver skal være synlige i prosjektene der dette er relevant. Om nødvendig vil programstyret initiere prosjekter om kvinnenes/jentenes situasjon.

* Programmet skal stimulere til teori og metodeutvikling gjennom komparasjon og flerfaglige tilnærminger.

* Programmet skal videre sikre en bred oversikt over IMER-feltet, både det som skjer knyttet til relevante andre programmer i Norges forskningsråd og den betydelige aktiviteten som foregår uavhengig av Forskningsrådet.

* Programmet skal i programperioden bidra til etablering av minst ett solid fagmiljø i tillegg til IMER-Bergen ved Universitetet i Bergen.

* Programmet skal samarbeide med andre forskningsprogrammer i Norges forskningsråd og sammen med disse bidra til å skape møteplasser for forskere, og forskere og brukere.

* Programmet skal legge stor vekt på formidling til ulike brukergrupper, og også i den forbindelse prioritere syntetiserende kunnskapsoversikter. IMER-NYTT skal videreføres og forbedres.

* Programmet skal løpende påse at de etiske aspektene er tilstrekkelig ivare tatt i alle trinn i forskningsprosessen, og særlig i formidlingsfasen.” (NFR, IMER-programnotat, 1997).

Finansiering

Tabell 0.2 *Finansiering av IMER II 1997-2001 (i 1000 kroner)*

Bevilgning	1997	1998	1999	2000	2001	2002	Sum
KUF-midler, SAM	1 100	1 100	1 800	1 600	1 600		7 200
KUF-midler, HUM	500	500	500	500	500		2 500
KRD, kap. 500.21	3 400	1 500	1 500	1 500	1 500		9 400
KRD, kap 521.71	3 300	2 500	2 000	3 800	2 900		14 500
Overført fra 'gamle' IMER	2 487						2 487
							0
Sum bevilgning	10 787	5 600	5 800	7 400	6 500	0	36 087

Kilde: Forskningsrådet/KS – IMER-programmet.

Hva er dekket/ikke dekket under IMER-programmene

En av oppgavene for denne utredningen er å frambringe en viss kvantitativ oversikt over forskningsaktiviteten i tilknytning til IMER-programmene og IMER-relaterte forskningsprosjekter i perioden 1990-2001. Vi har registrert i alt 214 prosjekter – hovedsakelig med forskningsrådfinansiering (Se Vedlegg 3).

Disse prosjektene har vi funnet frem til gjennom å søke på NSDs oversikt over forskningsprosjekter under stikkord som: innvandr*, migra*, asyl*, m.m. med prosjekter fra 1990 og senere. Under stikkordet innvandr* har en i stor grad fått prosjekter som fokuserer på innvandringsrelaterte spørsmål, eller som er orientert mot Norge. Under stikkordet migra* har man fått inn en rekke prosjekter med et mer internasjonalt perspektiv, sør-sør problematikk, tvungen migrasjon, m.m. Denne informasjonen har blitt sjekket opp mot, og komplettert i forhold til, det vi kunne finne i ulike forskningsprogrammets prosjektkataloger.

En del nøkkelinformasjon har vi lagt inn i en enkel prosjektdatabase. Informasjon som er lagt inn omfatter bl.a.: prosjektittel, prosjektansvarlig, ansvarlig institusjon, NSD-nummer, NFR-nummer, faglig tilknytning, finansieringskilde, budsjett pr. år, samlet budsjett, geografisk område, m.m.

Dette danner utgangspunktet for vår kartlegging og gruppering av prosjektene, slik det f.eks. kommer til uttrykk i Vedlegg 3 som gir en oversikt over de registrerte prosjektene etter ansvarlig institusjon og prosjektansvarlig.⁶

IMER I

I perioden 1991-96 mottok om lag 24 prosjekter, fordelt på 14 institusjoner, støtte fra IMER-programmet (Se vedlegg I).

Det var en forholdsvis stor tematisk spredning i prosjektene. De største prosjektene (de med en bevilgning på mer enn 1 mill kr) omfattet blant annet følgende tema:

- Rasisme og etnisk diskriminering i hverdagen
- Utvikling av kommunalt flyktningearbeid
- Europeisk integrasjon og innvandring fra ”tredje land”
- Emigrasjonsadferd i utdanningsgrupper

---

⁶ Vi vil understreke at denne oversikten inneholder enkelte klare mangler. Noen prosjekter hører muligens ikke hjemme i oversikten, og noen er muligens ikke inkludert. Oversikten er basert på det vi har klart å finne gjennom våre NSD-søk. Med alle de forbehold vi må ta med utgangspunkt i dette, har vi imidlertid likevel valgt å ta med denne prosjektoversikten i Vedlegg III. Dette fordi vi mener at innholdet gir et forholdsvis dekkende bilde av bredden i IMER-relatert forskning i perioden 1990-2000. Oversikten kan også fungere som en slags begynnelse på et kartleggings- og systemiseringsarbeid som har vært etterlyst mht. IMER-relaterte prosjekter i Norge.

- Kastenettverk i asylmigrasjon fra Sri Lanka til Norge
- Asylsøkerbarn i norske mottak

NIBR hadde fire prosjekter, IFIM hadde 3. ISF, Sos.antr. inst, UiB, Inst. for Økonomi, UiB, Inst. & Museum for antropol, UiO, Pedagogisk forskningsinstitutt, UiO og Avd. for samf.fag, Høgskolen i Oslo samt Høgskolen i Bodø hadde alle 2 prosjekter.

Tabell 0.1 *IMER I prosjekter – finansiering til ulike institusjoner*⁷

<i>Institusjon</i>		<i>Budsjett</i>	<i>NFR-finansiering</i>
<i>Avd. for samfunnsfag</i>	<i>Høgskolen i Bodø</i>	1 296 608	1 296 608
<i>Forskningsstiftelsen Fafo</i>		0	0
<i>Institutt for industriell miljøfors</i>	<i>SINTEF – NTNU</i>	4 526 625	4 526 625
<i>Institutt for samfunnsforskning</i>		2 359 167	2 359 167
<i>Institutt for sosiologi</i>	<i>Universitetet i Oslo</i>	100 000	100 000
<i>Institutt for økonomi</i>	<i>Universitetet i Bergen</i>	1 091 755	1 091 755
<i>Institutt og museum for</i>	<i>Universitetet i Oslo</i>	1 324 900	1 324 900
<i>Norsk institutt for by- og regionforskning</i>		1 465 000	1 465 000
<i>Norsk institutt for forskning om</i>	<i>NOVA</i>	106 000	106 000
<i>Norsk Utvandremuseum</i>		231 000	100 000
<i>Pedagogisk forskningsinstitutt</i>	<i>Universitetet i Oslo</i>	600 400	600 400
<i>Psykososialt senter for</i>	<i>Universitetet i Oslo</i>	520 983	520 983
<i>Sosialantropologisk institutt</i>	<i>Universitetet i Bergen</i>	1 638 248	1 638 248
<i>Samlet finansiering</i>		15 260 686	15 129 686

Faglig tilknytning

IMER I hadde en overvekt av prosjekter med sosiologisk (7 prosjekter) eller sosialantropologisk faglig tilknytning (7 prosjekter). Sosialøkonomi/samfunnsøkonomi (3), og ett for hvert av fagene: demografi, filosofi, geografi, pedagogiske fag, psykologi og samtidshistorie. Et prosjekt klassifiseres som tverrfaglig samfunnsvitenskapelig fag.

IMER II

Om lag 30 forskningsprosjekter og 20 forskningsinstitusjoner har mottatt støtte fra IMER-programmet i perioden 1997-2001 (Se vedlegg 2). Den totale finansiering fra forskningsrådet har vært på omlag 31,9 mill kr.

Prosjektmidlene har i ganske tydelig grad blitt kanalisert til noen sentrale miljøer: IMER-Bergen/SEFOS (4 prosjekter), ISF (3 prosjekter), NIBR (2 prosjekter), Sosialantropologisk institutt, Universitetet i Bergen (UiB) (2 prosjekter), Avdeling for lærerutdanning, Høgskolen i Oslo (2 prosjekter), Institutt for medievitenskap UiB (2 prosjekter).

Det er også slik at flere av de øvrige prosjektene som har gått til ulike fag ved UiB har en kobling opp mot IMER-Bergen, slik at den totale forskningsaktiviteten som pågår innen feltet i tilknytning til IMER-Bergen er større enn det som fremgår av oversikten i Vedlegg 2.

⁷ Oversikten over de prosjekter som mottok støtte fra IMER-programmet 1991-96 er bl.a. hentet fra *Programstyrets egen vurdering* og prosjektkatalogene for *Migrasjonsforskning i Norge 1985-1993* og *Migrasjonsforskning i Norge 1993-1996*. Disse prosjektkatalogene inneholder imidlertid ikke fullstendig informasjon om prosjektene finansieringsgrunnlag. Den oversikten vi har laget for prosjektene økonomi må således ikke betraktes som fullstendig.

Rent finansieringsmessig, har ISF fått den største samlede bevilgningssum av NFRs IMER-midler for perioden 1997-2001 (ca. 6,4 mill), IMER-senteret i Bergen (5,9 mill), NIBR (4,2 mill) og Historisk institutt UiO (2,5 mill) (Se tabell 3.2). Det har således vært en ganske tydelig satsing på å styrke enkelte fagmiljøers mulighet til å videreutvikle sin forskningsaktivitet innen IMER-feltet. Dette er også i samsvar med det som har vært programmets målsetting.

Tabell 0.2 *IMER II prosjekter – finansiering til ulike institusjoner*

<i>Institusjon</i>		<i>Budsjett</i>	<i>NFR-finansiert</i>
<i>Andre</i>		45 000	45 000
<i>Avd. for lærerutdanning</i>	<i>Høgskolen i Oslo</i>	664 000	664 000
<i>Avdeling for økonomi, kommunal-</i>	<i>Høgskolen i Oslo</i>	50 000	50 000
<i>DIAForsk</i>	<i>Det norske diakonhjemmet</i>	1 140 000	830 000
<i>Filosofisk institutt</i>	<i>Universitetet i Bergen</i>	1 141 000	1 141 000
<i>Historisk institutt UiO⁸</i>	<i>Universitetet i Oslo</i>	4 324 197	2 524 197
<i>Institutt for geografi</i>	<i>Universitetet i Bergen</i>	50 000	50 000
<i>Institutt for industriell</i>	<i>SINTEF - NTNU</i>	1 799 912	1 799 912
<i>Institutt for kulturstudier og</i>	<i>Universitetet i Bergen</i>	485 642	485 642
<i>Institutt for medievitenskap</i>	<i>Universitetet i Bergen</i>	520 000	180 000
<i>Institutt for nordisk og mediafag</i>	<i>Høgskolen i Agder</i>	1 464 000	1 464 000
<i>Institutt for samfunnsforskning</i>	<i>ISF</i>	6 358 634	6 358 634
<i>Institutt for sammenliknende</i>	<i>Universitetet i Bergen</i>	1 277 000	1 258 000
<i>Institutt for statsvitenskap</i>	<i>Universitetet i Oslo</i>	1 033 613	1 033 613
<i>Norges byggforskningsinstitutt</i>	<i>NBI</i>	20 000	20 000
<i>Norsk institutt for by- og</i>	<i>NIBR</i>	4 439 000	4 214 000
<i>Norsk institutt for forskning om</i>	<i>NOVA</i>	1 187 000	1 187 000
<i>Senter for samfunnsforskning</i>	<i>Universitetet i Bergen</i>	6 204 000	5 934 000
<i>Sosialantropologisk institutt</i>	<i>Universitetet i Bergen</i>	1 181 000	1 181 000
<i>Statistisk sentralbyrå</i>	<i>SSB</i>	1 944 000	1 499 000
	<i>Samlet bevilgning</i>	35 327 998	31 918 998

Enkelte har hevdet at IMER-aktiviteten til en viss grad har blitt stående litt ”på stedet hvil”, at man ikke i sterk nok grad har klart å få til kumulativ forskning, at det heller ikke har vært jobbet nok komparativt, og at man ikke i sterk nok grad har klart å bidra til teoriutvikling på feltet. De fleste av de prosjektene som har fått støtte under IMER II programmet fremstår imidlertid i ganske sterk grad som å være kumulative, idet de bygger på tidligere ervervet kompetanse og kunnskap. De inkluderer også komparative perspektiver og forholder seg i sterk grad til teoriutvikling innen feltet.

En innvending kan imidlertid være at aktiviteten innen IMER-programmet har vært forholdsvis avgrenset, og at man ikke i sterk nok grad får inn europeiske og internasjonale perspektiver i forskningen. Dette kommer imidlertid i et litt annet lys når man ser IMER-forskningen i sammenheng med den forskningen som fokuserer på migrasjon, etniske relasjoner, o.l. som finansieres av andre NFR-programmer og andre finansieringskilder. Når vi også inkluderer prosjekter med denne typen finansiering, får vi et bilde av en ganske omfattende forskningsaktivitet i Norge knyttet til internasjonal migrasjon og etniske relasjoner. Da ser vi også at en del andre institusjoner er tungt inne i forskningsaktiviteten: Bl.a. Senter for Utviklingsstudier ved UiB, CMI, Geografisk institutt ved NTNU, m.fl.

⁸ NFR-finansieringen av prosjektet *Norsk Innvandringshistorie* ved Historisk institutt, UiO er todelt. En del kommer fra *IMER-programmet* (ca. 1,2 mill) og en del fra *Program for kulturstudier* (ca. 1,3 mill). Dette innebærer at den IMER II-baserte del av finansieringen for dette prosjektet er 1,3 mill mindre enn det som framgår av tabellen.

En kan muligens stille spørsmålet om ikke IMER-programmene (I og II) kanskje har vært for fokusert på migrasjonens konsekvenser for det norske samfunnet, at IMER-programmene i seg selv i sterkere grad kanskje burde ha fokusert på å studere internasjonal migrasjon, etniske relasjoner og konsekvenser for det norske samfunnet innenfor en større helhetlig sammenheng. Dette antydes jo til dels også gjennom den debatten man har hatt i programstyret og i forskningsmiljøet ellers om behovet for å se innvandringen til Norge, og konsekvensene av dette, innenfor en større kontekst og sammenheng.

Annen migrasjonsforskning og forskning om etniske relasjoner

Om lag 1/3 av forskningen som drives i Norge om innvandring, migrasjon og etniske relasjoner har vært finansiert av IMER-programmene.⁹

Den oversikten vi her har klart å frambringe gir ikke noe dekkende bilde av hvor mye egne, eller interne, midler disse forskningsinstitusjonene har brukt til den IMER-relaterte forskningen. Det er ganske rimelig å anta at den informasjonen som kan hentes ut av NSD-registeret mht. dette helt klart gir en underrapportering av instituttens egen- eller internfinansiering. Institusjonene har nok brukt mer av egne- /internmidler, SIP-midler, m.m. til oppbygging av kompetanse innenfor dette feltet enn det som er avrapportert i NSDs informasjonsregister. Samtidig er det nok også rimelig å anta, at i forhold til den totale prosjektfinansiering innen IMER-feltet, så er det, finansieringsmessige sett, en forholdsvis begrenset del av finansieringen som har hatt sin basis i interne midler.

Oversikten i Vedlegg 3 viser at det har skjedd mye på dette forskningsfeltet i løpet av 1990-tallet, og det indikerer nokså tydelig at IMER-relaterte problemstillinger i sterkere grad har blitt trukket inn i andre forskningsprogrammer og aktiviteter. Noe annet ville da også vært ganske bemerkelsesverdig. Med basis i den posisjon og betydning innvandring og migrasjon har fått i samfunnet, er det ganske naturlig å forvente at dette også får større betydning og oppmerksomhet som forskningstema.

Mange av de tematiske ”hull” som etterlyses i forhold til IMER-programmene dekkes i stor grad av prosjekter som kommer inn under øvrige forskningsprosjekter om internasjonal migrasjon og etniske relasjoner.

Av en oversikt som ble utarbeidet av Forskningsrådet i 2000, framgår det at det i 1999 ble bevilget om lag 21 mill kr til ulike forskningsprosjekter som omhandler migrasjons- og integreringsproblematikk (Forskningsrådet 2000). Dette beløpet framkom ved at man summerte Forskningsrådets bevilgninger til migrasjonsforskning i tillegg til et anslag over dr.stipendiater, andre forskerårsverk og driftsmidler ved forskningsinstitusjonene som ikke omfattes av Forskningsrådets bevilgninger. Ut fra disse tallene kan man si at vel 80 prosent av norsk migrasjonsforskning finansieres av Norges forskningsråd, og da særlig av området for Kultur og samfunn (KS) med IMER-programmet som den klart største enkeltbidragsyteren (jf. nedenstående tabell).

---

⁹ De 214 prosjektene som inngår i vår kartlegging (Vedlegg 3) har, ut fra den informasjonen vi har klart å hente inn, en samlet økonomisk budsjettramme på om lag 171 mill kr. Av dette er ca 130 mill finansiert av forskningsrådsprogrammer. Finansieringen til IMER-programmene for perioden 1991-2001 utgjør til sammen omlag 64 mill kr.

Tabell 0.3 *Forskningsrådets støtte til migrasjonsforskningsprosjekter i 1999*

Programnavn	Støtte i 1999 (Tusen kr)	Kommentar
Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner (IMER) ¹⁰	7.000	5-årig program (til1997). Siden 1985 tilsvarende programmer
Kulturstudier	2.500	
Sysseting og arbeidsmarked	1.770	
Kompetanse, utdanning og verdiskapning	1.000	
Kjønn i endring	600	
Andre programmer i KS	800	Programmene Barn, ungdom og familie og Spesialpedagogikk
Fri prosjektstøtte i sosiologi	1.050	
Fri prosjektstøtte øvrige KS	470	Fagene geografi og statsvitenskap
Mental Helse – Program i området for Medisin og helse (MH)	1.140	Noen prosjekter er svært medisinske, men er likevel tatt med.
Rusmiddelforskning (Program i området for MH)	640	
Annet MH	380	
Totalt	17.350	Herav KS: 15,2 mill kr.

Kilde: Norges forskningsråd/KS. IMER-sekretariatet: "Migrasjonsforskning i Norge – en oversikt". (Forskningsrådet 2000).

I forhold til denne tabellen (3.3.), er det interessant å legge merke til at det under Forskningsrådets (KSs) *fri prosjektstøtte* ble brukt 1,5 mill kr i 1999 til "IMER-relaterte forskningsprosjekter. I hovedsak er det her snakk om støtte til dr.grads-prosjekter. Forskningsrådet påpeker i sin oversikt at støtten til denne typen prosjekter ikke har blitt mindre i 2000. Man antar tvert imot at det har blitt litt mer. Dette illustrerer at unge forskere innenfor de ulike disiplinene er opptatt av dette forskningsfeltet. I 1999 var ikke NFRs Velferdsprogram kommet skikkelig i gang, og også her ble det i 2000 igangsatt flere prosjekter med klart IMER-relevant innhold. Dette innebærer at Forskningsråds-bevilgningene rettet mot IMER-relaterte prosjekter kan nærme seg 19 mill kr (jf. Forskningsrådets 2000-notat). Dette betyr at innafor Forskningsrådets programmer, så kan en si at om lag 60 % av IMER- og IMER-relatert forskning er finansiert av andre programmer enn IMER.

Aktiviteten kan imidlertid sies å være preget av mangel på *samordning* og koordinering, og strategisk tenking, mellom, og på tvers av, de ulike forskningsprogrammer. Det kan til dels virke som om de som er involvert i et forskningsprogram ikke i tilstrekkelig grad er orientert om hva som foregår i et annet program. Dette til tross for at aktiviteten i andre programmer ofte må kunne regnes som høgst relevant i forhold til ens eget tema eller prosjekt. Dvs. det er nødvendig å få inn et mer helhetlig perspektiv på forskningen og forskningskoordineringen innen IMER-relatert forskning.

IMER-forskningens utviklingsprosesser og styringsdynamikk

¹⁰ Tallet 7 mill kr for IMER-bevilgningen i 1999 er kalkulert ut fra et gjennomsnitt for de fem årene programmet løper. Det reelle tallet for IMER i 1999 var 9,4 mill kr.

Integrering av IMER-perspektiv i annen forskning

IMER-programmet har hatt som strategisk målsetting at innvandrings- og IMER-perspektiv i sterkere grad skal integreres i annen forskning. I programnotatet heter det bl.a.: ”Programstyret legger vekt på sin *strategiske* rolle for utviklingen av det vidtfavnende og fragmenterte forskningsfeltet IMER. Dette betyr at programstyret vil søke å påvirke at IMER-relaterte problemstillinger tas opp på en samordnet måte også utenfor programmet.” (NFR, IMER-programnotat 1997:7).

Programstyret har forsøkt å ta målsettinga om å ha en slik strategisk funksjon på alvor. Det har imidlertid vist seg at det ikke har vært så lett å få andre programstyrer til å integrere IMER-perspektiv inn i sin tematikk. Programstyret for IMER I tok initiativ til et opplegg hvor man kunne utveksle søknader med andre programmer og fagkomiteer. Dette fungerte imidlertid ikke helt tilfredsstillende sett fra IMERs ståsted, ettersom programstyret satt igjen med en følelse av at enkelte av de andre programstyrene sendte IMER sine beste søknader, slike som IMER-programmet ikke kunne si nei til, og på denne måten fikk de løftet flere, kanskje ikke fullt så gode, prosjektsøknader opp på sine egne prioriteringslister, uten at dette førte til mer midler til IMER-forskning enn det ellers hadde vært.

I forbindelse med oppstart av nye forskningsprogrammer i NFR, så har IMERs programstyre en mulighet til å presentere sine forskningsinteresser, men det har vist seg at dette ikke har gitt særlige resultater mht. utformingen av disse andre programmene. Det er vanskelig å påvirke programmene hvis en ikke samtidig også kan komme med ekstra (”friske”) penger. Strategien for utformingen av det enkelte forskningsprogramms profil bærer i sterk grad preg av at de ulike programstyrene ”følger” de midlene (dvs. pengene) som departementene kan komme med.

Det er rimelig å hevde at IMER-relaterte problemstillinger er av høy relevans for mange av de forskningsprogrammene man finner i NFR. I samtalene med programstyrets medlemmer ble det antydning at IMER har hatt prosjektinteresser i 11 av de pågående forskningsprogrammene som sorterer under NFR, og man anså det som naturlig at en hadde vært inne i minst 3-4 av de øvrige programmene. Programstyret mener at man kunne ha fått mer ut av de samlede forskningsmidlene – og ville sannsynligvis hatt bedre prosjekter og forskning, dersom man i sterkere grad hadde fått til mer samarbeid og koordinering mellom de ulike forskningsprogrammene.

Her er det imidlertid også en egen forskningspolitisk og budsjettmessig dynamikk og logikk som gjør seg gjeldende, og som gjør at det kan være vanskelig å få til slikt samarbeid på tvers av programmer og sektorer. IMER-feltet og minoritetsforskningsfeltet er tverrgående. Samtidig er *sektor*prinsippet sterkt framhevet i den siste forskningsmeldingen. Dette innebærer at det enkelte departement har ansvar for å bruke NFR i forhold til *sin* sektor. KRD påpeker at dette gjør det vanskelig å få til økonomisk samarbeid om tverrgående forskningstema som for eksempel IMER både mellom departementene og mellom områdene i Forskningsrådet.

Ofte er det slik at viktige forskningstema og problemstillinger ligger i *skjæringspunktet* mellom ulike sektorer, det kan være seg i forhold til tema som: *bosted og helse, utdanning og arbeidsmarked, arbeid og trygd*, m.m., og da kan det lett bli kunstig hvis man bare fokuserer på det som skjer innenfor én sektor, uten å se det i sammenheng med det som skjer i andre sektorer, eller innenfor en større helhet. Mao. Forskningen burde fokusere på viktige tverrgående tema og utfordringer. Samtidig er det slik, at strukturelle forhold, og departementenes organisering og persepsjon av verden, har veldig mye å si for hvordan man betrakter disse spørsmålene, og hvordan man organiserer forskningen

innen "sin" sektor. Dette blir ganske avgjørende for hva slags, og hvilke, forskningsmessige spørsmål og problemstillinger man stiller seg, og ønsker å ta opp.

I IMER-programmene har det vært benyttet en to-trinns utlysning, hvor forskerne først har blitt invitert til å sende inn korte skisser med tema, sentrale problemstillinger og metodisk opplegg, og hvor de forskerne med de mest relevante og beste prosjektforslagene har blitt invitert til å sende inn fulle søknader. I forhold til dette, så antydes det, bl.a. av medlemmer i programstyret, at man kanskje ikke i sterk nok grad har utnyttet den muligheten som dette har gitt programstyret til å forme programmets strategiske vinkling. Man har kanskje ikke vært "strenge nok" i skissestadiet, men sluppet forholdsvis mange igjennom. Dette har resultert i en forholdsvis bred vinkling, og så har de beste søknadene blitt valgt ut på denne basis. Forskningsaktiviteten har dermed blitt litt mindre preget av hva man har ment har vært de strategisk mest sentrale tema. Dette prøvde programstyret til dels å avbøte en del i programmets andre utlysingsrunde og søknadsbehandling, og man fikk dermed en samlet prosjektportefølje som lå nærmere det man mente var strategisk mest relevant.

Sektoransvaret

Sektordepartementenes ansvar omfatter generelt både FoU som grunnlag for politikk-utforming og forvaltning, og FoU-behov med sikte på utvikling av den sektoren departementet har ansvar for. Overført til den tverrgående IMER-tematikken, innebærer dette at de respektive sektordepartementene har ansvar for å få fram og støtte økonomisk forskning på "sine" IMER-tema. Eksempelvis skal KUF ta ansvar for at IMER-perspektivene også får sin naturlige og selvskrevne plass i utdanningsforskningen. Tilsvarende BFD når det gjelder barn, familiers og kvinners situasjon og SHD når det gjelder helse og sosiale spørsmål.

I tillegg til å ha særskilt politikkansvar for en del IMER-tema, har KRD også et samordningsansvar i statsforvaltningen for same-, minoritets og innvandrers-, flyktning- og integreringspolitikken. KRD definerer sin deltakelse i og økonomiske støtte til IMER-programmet (og andre forskningsprogram), og sitt samarbeid med Statistisk sentralbyrå gjennom 10 år med sikte på å bygge opp grunnlag for statistikkproduksjon om innvandrrelatert statistikk, som en innsats for å utvikle kunnskapsfundamentet på feltet. I tillegg har KRD, særlig de siste 5-6 år, hatt en betydelig prosjektportefølje med direkte oppdrag som grunnlag for politikkutforming og forvaltning. Hver gang det skal utarbeides en stortingsmelding eller en handlingsplan, eller fattes sentrale politiske beslutninger som berører innvandring, asyl og flyktningsspørsmål, minoritetsspørsmål mm, må departementet kunne forholde seg til det mest oppdaterte kunnskapsgrunnlaget og kunnskapsstatusen på det aktuelle feltet. I praksis skjer det ikke sjelden at KRD i kraft av sin samordningsrolle både har tatt initiativ til og bidratt økonomisk til forskningsprosjekter på andre sektordepartementers ansvarsområder (Noen eksempler er: *Evaluering av Reform 94 Etniske minoriteter*, *Norskopplæring for voksne innvandrere*, *Kommunikasjon og rettssikkerhet - Utlendingers og språklige minoriteters møte med politi og domstoler*).

Til tross for den store oppmerksomhet som innvandrings- og minoritetsspørsmål har fått på 1990-tallet, så ser det ut til at de ulike "sektor"-departementene ikke helt har vært villige til å ta inn over seg betydningen av *det flerkulturelle*, og *arbeid i forhold til innvandrere*, og *nye minoriteter*. I alle fall er det slik at de ulike departementene i liten grad har vært villige til å være med å *finansiere forskningen* knyttet til denne tematikken. Det kan virke som om man har regnet med, at dersom man selv ikke i første omgang sier seg villig til å være med å finansiere denne typen forskning, så vil KRD i alle fall komme inn å ta seg av finansieringen av dette. Det kan m.a.o. se ut som om det har vært et

strategisk spill om prioritering og økonomisering med egne forskningsmidler, hvor "gevinsten" har vært at man i større grad får muligheter til å bruke "sine" penger på andre tema ved å la KRD ta seg av det som angår innvandrere, minoriteter og samer.

Sett i forhold til IMER-tematikken, fungerer altså departementenes *sektorprinsipp* i øyeblikket ikke helt etter intensjonene. Dette medfører også at man mangler en mer tverrgående *struktur* som det strategiske arbeidet kan settes inn i. Dette bidrar videre til at det blir mye fragmentert forskningsvirksomhet innenfor feltet, og at man må basere seg på "skippertak" snarere enn at man får en kontinuerlig IMER-relatering innen de ulike sektorer. Dette er kanskje også noe av grunnlaget for at man ikke i sterkere grad har fått etablert samarbeid rettet mot IMER-tematikk mellom de ulike forskningsprogrammer i NFR. Svært mye har en tendens til å bli betraktet og analyser isolert eller *fragmentert*. Samtidig er det et stort behov for å se problemene og utfordringene i sammenheng og innen et mer helhetlig perspektiv.

I videreføringen av IMER-forskningen står en således overfor klare utfordringer mht. *koordinering* og *samordning* av forskning på tvers av sektorer og programmer. Dette er noe som egentlig også omfatter mye mer enn bare koordinering mellom de ulike forskningsprogrammer i NFR. Det er også en utfordring i forhold til departementenes sektortenkning, samordning og virksomhet på tvers, og deres organisering av sin forskningsvirksomhet. En spesiell utfordring er knyttet til samordning og koordinering også av universitetenes og de frie forskningsinstitusjonenes forskning innenfor dette feltet.

De ulike departementene og forskningsrådet

Et departement som KUF burde f.eks. se behovet for å forholde seg til de helt grunnleggende samfunnsmessige spørsmål og utfordringer som knytter seg til IMER-tematikken, og burde i sterkere grad være orientert mot å styrke utviklingen av en faglig sterk forskningsaktivitet innen feltet som bl.a. kan fokusere på det generelle. Man trenger bl.a. mer forskning som kan være av en syntetiserende karakter i forhold til IMER-feltets problemstillinger.

Sett i forhold til tematikkens behov og betydning, så mener brukerrepresentantene at IMER-feltet også burde ha en sterkere posisjon innenfor forskningsrådets totale virksomhet. NFR er en stor organisasjon som det kan være ganske vanskelig å påvirke eller bevege, og de personene som sitter i det enkelte programstyre har forholdsvis begrensede muligheter til å påvirke de ulike områdestyrer og hovedstyret i NFR. En del av de begrensningene en ser i forhold til dette, skyldes nok også at NFR som organisasjon i sterk grad er ganske sektororientert.

Det har vært snakk om å etablere en strategisk komite for å kunne koordinere de ulike departementenes støtte til forskning gjennom NFR. En tenker seg at komiteen skal ha et slags koordineringsansvar mht. hva pengene skal brukes til. Det å få en slik komite til å fungere etter hensikten blir imidlertid også betraktet som litt problematisk, særlig for de departement og etater som *ikke* blir sittende i eller direkte representert i komiteen. For at man skal få en slik komite til å fungere, så er det i alle fall nødvendig at man får inn friske forskningsmidler. Det er også viktig at en slik komite plasseres på et såpass høyt nivå i departementene og NFR at den kan ha håp om reell innflytelse.

”Styring” av forskningen

IMER-programmet har vært forholdsvis ”heldig” mht. til å være finansiert av et departement som har vært forholdsvis ”liberalt” mht. styring av programmet. Det ser ut til å herske enighet om at departementet (KRD) ikke i like sterk grad som det en kan oppleve innenfor andre forskningsprogrammer har lagt sterke føringer på vinklingen av programmet. KRD, sier noe om *omfanget* av virksomheten, men har ikke ønsket å dominere *vinklingen* av forskningsaktiviteten.

Rekruttering og kompetansebygging

Det har vært en sentral målsetting å få til en langsiktig kompetansebygging innen IMER-feltet. Men det har ikke vært gjennomført en bevisst kartlegging eller avklaring av rekrutterings- og kompetansebehovene i innen feltet, så en vet egentlig ikke hvor mye kompetansebygging som trengs. Samtidig ser man at behovene for kompetanse innen feltet er langt større enn det som er tilgjengelig i dag.

Langsiktig kompetansebygging og akkumulering av kunnskap

Etter forrige IMER-periode (IMER I) oppsummerte det daværende programstyret at det hadde skjedd for lite i forskningsfronten. Man satt igjen med et inntrykk av at ”hjulet må oppfinnes på nytt og på nytt.” Innenfor IMER-feltet har mangel på akkumulering av kunnskap og videre forsknings- og karrieremuligheter for forskere og forskerrekrutter således tidligere vært et problem. Men her har det skjedd noe i løpet av 1990-tallet. Ikke minst ved at det ved flere av de frittstående forskningsinstituttene har blitt samlet en god del forskere med betydelig erfaring og dr.grad innen feltet: ISF, NOVA, NIBR, IFIM, SSB.

Den langsiktige kompetanseoppbygging har også blitt styrket gjennom etableringen av IMER-Bergen i tilknytning til SEFOS ved Universitetet i Bergen, og gjennom de dr.gradsprosjekter som har blitt gjennomført ved sosiologisk og sosialantropologisk institutt ved Universitetet i Bergen og ved Universitetet i Oslo, og ved andre institutter.

I perioden har en rekke forskere tilknyttet ISF, NOVA og NIBR avlagt dr.grad. Alle de avlagte dr.gradene kan imidlertid ikke direkte tilbakeføres til IMER-programmene; noen av dr.grads-kandidatene har hatt midler fra universitetsstipender, fra andre NFR-programmer, e.l.

Den prosjektstøtten som har blitt kanalisert til erfarne forskere ved de frittstående forskningsinstituttene er et viktig element i den kompetanseoppbygging som har skjedd innen IMER-feltet. Mange av forskerne som har avlagt dr. grad i løpet av 1990-tallet, står i dag for en stor del av den sentrale IMER-forskningen som drives i Norge.

Gjennom innvandringsprosjektet ved Historisk institutt, Universitetet i Oslo har man fått uteksaminert et stort antall (om lag 25) hovedfagskandidater, også ved Institutt for lingvistiske fag, sosiologi og antropologi (UiB og UiO), samt ved flere andre fag ved Universitetet i Bergen, Oslo og NTNU, er det avlagt en rekke hovedfagsoppgaver knyttet til tematikken, samt noen dr.grader.

Det er imidlertid fortsatt et problem at man bare i forholdsvis begrenset grad har muligheter til å få koblet gode, uteksaminerte hovedfagskandidater inn på stipendmidler for videre forskning innen IMER-feltet. Det har vært en viss mulighet for dette ved IMER i Bergen og ved ISF og noen andre forskningsinstitutter, men utover dette, har det vært forholdsvis begrensede muligheter for å knytte dyktige, yngre forskere mer langsiktig til

tematikken gjennom utnyttelse av stipend- og stipendiatmidler. Mao. det er fortsatt viktig å utvikle muligheter for mer langsiktig forskerrekuttering, utover hovedfagsperioden, eller utover den aktivitet som et IMER-prosjekt kan gi. Universitetene i Oslo, Trondheim og Tromsø må også utfordres til å tenke nytt i forhold til dette.

Institusjonsfordeling

I deler av forskningsmiljøet har det hersket en oppfatning om at IMER-midlene har vært mye spredt utover, og at forskningen i sterkere grad burde bli mer fokusert, og at en skulle satse mer på kvalitet. Det har således vært hevdet at en burde satse mer på noen få miljøer for å få et kvalitetsmessig løft på forskningen.

Denne situasjonsbeskrivelsen var muligens dekkende for fordelingen av midlene fram til ca. 1995. Men i IMER-aktiviteten for perioden 1997-2001 har man fått en ganske tydelig konsentrasjon rundt færre fagmiljøer (IMER-Bergen, ISF, NOVA, IFIM, NIBR), og man har på denne måten fått vedlikeholdt og videreutviklet den forskningserfaring og kompetanse som disse institusjonene sitter inne med. Det er imidlertid et spørsmål om dette er et resultat av en bevisst strategi og satsning fra Forskningsrådet og programstyrets side, eller om det mer er et resultat av at det er disse miljøene som har hatt de beste prosjektforslagene og søknadene, og at det for programstyret har vært sikrest å satse på disse miljøene.

Dette må også ses i forhold til den FoU-aktivitet som hvert av disse instituttene, samt SSB, har kunnet opprettholde gjennom den betydelige oppdragsportefølje de har hatt gjennom oppdrag som kommer direkte fra KRD. (KRD har f.eks. direkte-finansiert et dr. gradsprosjekt ved ISF i denne perioden).

Man står imidlertid også overfor klare utfordringer i forbindelse med dette. De fleste av disse forskningsinstituttene er helt avhengig av oppdragsinntjening, og forskningsfeltet står derfor overfor et klart langsiktig finansieringsbehov dersom man skal klare å opprettholde denne kompetansen og dette forskningsfokuset innenfor disse miljøene i tida framover.

Det er på mange måter et paradoks at universitetet trenger personer med denne typen forskningserfaring og bakgrunn, mens flere av de frittstående forskningsinstituttene etter hvert har mange forskere med høg kompetanse og erfaring innenfor tematikken, men som ikke har langsiktig finansiering.

Til tross for satsingen på enkelte miljøer, og en klarere akkumulering av kunnskap, så er det imidlertid fortsatt slik at ganske mye av forskningen innen IMER-feltet er nokså fragmentert og skjer innenfor mange små miljøer, med avgrensede tema og problemstillinger. Kanskje er det også riktig at det skal være slik, eller bør man kanskje satse på å få fram forskning som i sterkere grad har muligheter til å fokusere på *kompleksiteten* i folks livsverden, og som kan drøfte grunnleggende empiriske og teoretiske spørsmål knyttet til dette.

F.eks.: Dagens forskning om etniske relasjoner og minoriteter, menneskerettighets-spørsmål, m.m. pågår innenfor forholdsvis mange, til dels ganske små, miljøer som ofte også fokuserer på ganske avgrensede spørsmål og problemstillinger. Delvis som et resultat av forskningsorganiseringen, klarer man ikke alltid å adressere mer grunnleggende spørsmål knyttet til den *helhetlige* utviklingen av det moderne, multikulturelle samfunn som gjennomgår svært sterke og raske endringsprosesser. I forhold til dette blir det en forskningspolitisk utfordring å få til mer forskning som kan si noe om det moderne samfunns grunnleggende og generelle sosio-økonomiske utviklingstrekk, og samtidig

knytte det opp mot hva dette har å si for situasjonen for etniske minoriteter og andre samfunnsgrupperinger.

Styrking av forskningsvirksomhetens bredde og kvalitet

Det er viktig at IMER-forskningen i Norge løftes opp rent teoretisk. Her opplever man å ha hatt en positiv utvikling i løpet av 1990-tallet. Det er ganske klart at flere prosjekter, forskere og forskningsmiljøer har kommet et godt stykke videre mht. teoriutvikling og syntetisering innen feltet.

Forholdet mellom grunnforskning og anvendt forskning

Det kan virke som om enkelte forskere ikke er så veldig interessert i å ta opp anvendte perspektiver og problemstillinger. Samtidig kan det også hevdes at det å operere med et skille mellom såkalt grunn- og anvendt forskning innen dette feltet kan være et nokså kunstig skille. Mange av de prosjektene som har vært uten klare anvendte komponenter kunne gjerne ha hatt et litt mer anvendt perspektiv, uten at en dermed nødvendigvis skulle risikere at prosjektet ville miste sitt forskningsteoretiske fokus.

I enkelte av intervjuene ble det hevdet at mange oppdragsprosjekter bærer litt preg av å være ”nybegynner”-arbeid. Dette innebærer bl.a. at ”gjennomslagskraften” for en god del av den kortsiktige forskningen kan bli for dårlig, fordi forskningen i seg selv er for svak. Det er således ofte et behov for at et prosjekts problemstillinger, spørsmål og drøftinger blir gjennomført i lys av en bredere erfaring og referanseramme og drøftet i forhold til mer vidtrekkende perspektiver. Dette innebærer at de som finansierer forskningen innen IMER-feltet (KRD, NFR, m.fl.), derfor også er villig til å la dette være en slags ”risikokapital”, eller satsing, som eventuelt kan komme til å ende opp i lite – eller i noe, som i alle fall i første omgang, kan ha forholdsvis *liten* anvendt eller brukermessig nytte. Hele programstyret har således vært opptatt av at teoriutvikling bør stå sentralt i programmets virksomhet, og at alt ikke nødvendigvis skal være direkte anvendt.

Det har imidlertid hersket en viss uenighet om dette i programstyret. Enkelte er klart av den oppfatning at IMER-forskningen og IMER-prosjekter bør gi gode muligheter til å drive grunnforskning, men samtidig er det andre som mener at det bør være en grunnidé at IMER-forskningen etter hvert skal kunne brukes av noen.

Det er også viktig å være bevisst at det finnes noe som kan fungere som en slags mellomting mellom direkte utredningsoppdrag og mer langsiktige forskningsoppdrag. I enkelte forskningsmiljøer har man sett at de forskningsrådsfinansierte prosjektene gir svært gode muligheter til å få et mer faglig teoretisk rammeverk og grunnlag til å kunne jobbe mer *langsiktig* i forhold til den tematikken man arbeider med, og til å kunne jobbe mer langsiktig i forhold til de direkte oppdragsbaserte prosjektene man er involvert i for departement og kommune. Og man sier: ”Det ligger jo ikke i departementenes ansvar å sikre teoriutviklingen, det ansvaret må i mye sterkere grad ligge hos NFR”.

Forskningens ”nytteverdi” er naturligvis også knyttet til hvordan den formidles, og en god og presis formidling kan nok oppveie noe av skillet mellom grunn- og anvendt forskning. Som det ble sagt: ”Formidling er humanioras anvendte dimensjon”.

Styrking av den faglige bredden

I forhold til målsettingen om å styrke den faglige bredden, har IMER-satsingen vært ganske vellykket. Det er etablert en omfattende og bred forskningsaktivitet på feltet.

Mens tematikken tidligere (på 1970 tallet og tidlig 1980-tall) i stor grad var dominert av antropologer og sosiologer, har man i løpet av de siste 10-15 årene fått et meget bredt spekter av fagdisipliner og forskere som arbeider innen feltet, og med ganske betydelig aktivitet og prosjektomfang.

Om lag femti fag/fagdisipliner er registrert i fagoversikten knyttet til de 214 vi har hentet ut av NSDs register, men det er 35 fag som er representert med prosjektansvarlig i prosjektoversikten, og med sosiologi og antropologi som de klart mest aktive på feltet.¹¹ Det er imidlertid også betydelig aktivitet innen pedagogiske fag, geografi, demografi. Psykologi, økonomi og statsvitenskap har etter hvert også kommet sterkere inn.

Nettverksbygging

Kobling mot internasjonale forskningsnettverk

Forskerne knyttet til IMER-Bergen har vært dyktige på dette området og har klart å etablere gode nettverks- og samarbeidsrelasjoner med anerkjente forskere og forskningsmiljøer internasjonalt. Det er etablert gode forbindelser til et internasjonalt nettverk av forskere særlig i Canada, UK og Nederland.

Grete Brochmann, ISF og Inger-Lise Lien, NIBR kan også stå som eksponenter for forskere og miljøer som har utviklet og som deltar i faglig sterke internasjonale nettverk og samarbeid innen feltet. Et stort antall av de forskerne som arbeider med IMER-prosjekter eller IMER-relaterte problemstillinger har i løpet av de siste årene etablert internasjonal nettverkskontakt og samarbeid av denne typen.

Forskernettverk og møteplasser i Norge

IMER-programmene har hatt som målsetting å være aktive med hensyn til nettverksbygging gjennom å stimulere og støtte tiltak for kontakt og samarbeid mellom forskere. Programstyret har gitt betydelig støtte til denne typen aktiviteter, og har også arrangert flere seminarer for å styrke forskernettverket. Til tross for dette, så kan en muligens med rimelighet hevde at nettverksaktiviteten – i alle fall internt i Norge – kanskje ikke har vært helt tilfredsstillende de senere årene.

Det har f.eks. vært få *møtesteder* og fellesaktiviteter for forskere involvert i denne tematikken i Norge *utover* de seminarer som har blitt arrangert i regi av NFR og IMERs programstyre.

I den grad det har vært kontakt og samarbeid mellom forskere knyttet til ulike institusjoner og institutter, så har dette i hovedsak vært kontakt og samarbeid mellom 2-3 forskere. I det første IMER-programmet (1991-96) jobbet Aud Korbøl som koordinator, og hadde bl.a. et spesielt ansvar for utvikling av nettverkskontakten mellom forskere og brukere. Dette var et meget viktig bindeledd mellom forskerne i feltet. Et sterkere etablert *nettverk* av forskere innenfor tematikken etterlyses for IMER II. For å få til et skikkelig nettverk mellom forskerne, så kreves det muligens at man har en person eller en

---

¹¹ En rekke prosjekter er fler- eller tverrfaglige, og mange er registrert som tverr-/flerfaglige i NSDs oversikt. Men i den oversikten vi har utarbeidet (Vedlegg III), er den faglige tilknytningen kategorisert ved at vi primært har knyttet prosjektet til det fag, eller den disiplin, som er angitt *først* i rubrikken for ”faglig tilknytning”. Dette er kanskje ikke en helt god metode eller tilnærming for å registrere faglig tilknytning, men vi mener at det i alle fall kan bidra til å gi et *visst* bilde av den faglige fordeling.

koordinator med et spesielt ansvar i forhold til dette. Her kan det være en ide å se til erfaringer man har fra andre programmer og FoU-aktivitet mht. til etablering og utvikling av nettverkssamarbeid og kontakt. Det kan f.eks. være aktuelt å se på modeller både mer forpliktende nettverkssamarbeid, og modeller for mer ”løse” nettverksrelasjoner, m.m.

I Oslo er det f.eks. et meget stort antall forskere og forskningsmiljøer som arbeider med IMER-tematikk, og en kan spørre seg om det ikke ville være naturlig og formålstjenlig å utvikle et klarere nettverkssamarbeid mellom forskere som arbeider med IMER-tematikk i Oslo. Forumet kunne utnyttes til gjennomføring av seminarer, presentasjon av forskningsfunn, ideutveksling, m.m.

Historieprosjektet, ISF og Høgskolen i Oslo har hatt *kimer* til å etablere noe slikt, men foreløpig har man ikke lyktes helt med å få til dette. Erfaringene har bl.a. gått på at f.eks. forskningsseminarer, o.l. ikke bør legges opp for bredt. Det enkelte fag eller fagmiljø har et visst behov for å forholde seg til tema og problemstillinger som de betrakter som relevante i forhold til sitt eget arbeid.

Formidling og brukerkontakt

Informasjon

IMER-Bergen har etablert en nyhetsbulletin, *IMER-Nytt*, og en Internett-hjemmeside. IMER-nytt når frem til et stort og bredt publikum, og denne informasjonen fungerer godt.

De fleste av forskerne innen IMER-programmene har vært meget dyktige til å formidle gjennom utgivelse av bøker, rapporter, artikler, foredrag, forelesninger, deltakelse på konferanser, o.l.

Mange av forskerne innen IMER-feltet deltar også meget aktivt i den offentlige debatt, og bidrar i betydelig grad også til den generelle informasjons- og kunnskapsutvikling gjennom avisinnlegg, deltakelse i radio og TV, m.m.

Det å drive kunnskapsformidling og samarbeid med ulike ”brukergrupper” innenfor dette feltet er i seg sjøl ganske utfordrende og vanskelig. Meningene og synspunktene er ofte ganske mange og delte, og feltet preges i ganske stor grad av retorikk og politisk spill. Derfor må forskerne være særlig varsomme i den måten de formidler på, og i den måten de lar sin forskning bli brukt på av ulike grupperinger. Samtidig må en passe seg slik at en ikke blir så forsiktig at en ikke tør å komme ut med den kunnskap eller informasjon en sitter inne med.

Kontakt forskere - brukere

IMER-programmet har også hatt en målsetting om å styrke kontakten og dialogen mellom forskere og relevante brukergrupper, bl.a. praktikere og andre som kan ha særlig nytte av forskningen på feltet. Nettverk hvor forskere og ulike brukere inngår i samarbeid og dialog over lengre tid er i dag ansett som en svært velegnet måte å drive formidling og kontakt på. IMER-forskernes tilpasning i forhold til dette ser ut til å variere en god del. Noen har hatt omfattende kontakt og samarbeid med ulike brukergrupper, andre svært lite. Det er således et betydelig potensial for videreutvikling og styrking av denne typen kontakt og formidling.

Det er også naturlig å spørre seg hvilken rolle og ansvar programstyret mener IMER-Bergen bør ha i forhold til denne typen nettverksbygging og kontakt.

Det er nå flere innvanderrepresentanter som deltar i IMER-programmets møter, seminarer og diskusjoner, og den generelle kontakten med ulike brukere har blitt utvidet. Den dialogen og kontakten som på denne måte etableres mellom forskerne og "brukerne" fungerer godt og positivt. Det kan imidlertid være naturlig å spørre seg om IMER-seminarene som har vært arrangert i regi av NFR og IMERs programstyre egentlig er et særlig egnet forum for kontakt mellom forskere og ulike brukergrupper?

Det er viktig å få til gode møteplasser mellom forskere og brukere. En bør tenke ut nye modeller og kanskje mer diversifiserte tilnæringsmåter for at denne typen kontakt kan fungere bedre og gi større nytte for de ulike aktørene.

IMER-forskningen i forhold til grupper som står svakt i samfunnet

Ifølge målsettingen skal IMERs programstyre fortløpende vurdere hvordan forskningen på feltet kan legges opp slik at det kan være til nytte for grupper og interesser som står svakt i samfunnet og i forhold til forskningssystemet. I denne sammenheng skulle programstyret også være spesielt oppmerksom på hvordan spørsmål som særlig berører barn og kvinner kunne innarbeides i virksomheten.

I forhold til dette kan det (muligens) være grunn til å utfordre programstyret og deler av forskningsmiljøet – særlig kanskje de delene av miljøet som i hovedsak har vært grunnforskningsorientert. Har det i sterk nok grad blitt lagt nok vekt på dette aspektet? Har en vært flink nok til å innarbeide det i sine faglige vinklinger, problemstillinger og forskningsarbeidet i sin allminnelighet?

Oversikt over forskningsaktiviteten

Det er behov for å etablere en bedre oversikt over norske forskningsprosjekter innenfor IMER-relatert tematikk. Tidligere ble det laget gode oversikter over hovedfagsoppgaver og forskningsrådsfinansierte prosjekter. Denne typen informasjon er nyttig bl.a. for å unngå duplisering av hovedoppgaver, m.m.

I samarbeid med NSD, er det meningen at IMER-Bergen skal utvikle en database som skal inneholde informasjon om forskning på IMER-feltet. Denne databasen har man ikke fått på plass, men planen er at databasen med søkemuligheter skal være operativ i løpet av 2001. Etableringen av denne basen vil kunne imøtekomme en del av de behovene en føler i forhold til informasjon innen feltet. Foreløpig har ikke IMERs hjemmeside/nettside en struktur og et informasjonsinnhold som kan imøtekomme denne typen behov.

I forlengelsen av dette kan det også nevnes at flere uttrykker et ønske om at det utarbeides annoterte bibliografier om forskningen innen IMER-feltet.

Virkemiddelprofil og universitetenes satsing

Infrastrukturtiltak – IMER-Bergen

Etableringen av IMER-Bergen er IMER-programmets klareste infrastrukturtiltak. Det forrige IMER-programmet (for perioden 1991-1996) besluttet å finansiere en toppstilling i 3 år under forutsetning av at Universitetet i Bergen skulle utvikle og ivareta et godt faglig miljø på feltet. Universitetet i Bergen reagerte positivt til å ta på seg en IMER-senterfunksjon, og sa seg interessert i og villig til å etablere IMER-Bergen da programstyret uttrykte et behov for, og et ønske om, et slikt senter.

Universitetet i Bergen og SV-fakultetet har vedtatt at IMER-relatert forskning skal være et satsningsområde for universitetet. Dette har man også stadfestet ved å øremerke et universitetsstipend for forskning på feltet.

IMER-Bergen driver i dag en bred og verdifull forskningsaktivitet, og det er etablert et godt faglig miljø. Senteret fungerer meget godt for de tilknyttede studenter og stipendiater, og har åpnet opp for et meget godt og faglig sterkt internasjonalt kontaktnett. Mange studenter har gjennom senterets aktivitet og tilbud også fått interesse for IMER-tematikken. IMER-programmets ”infrastrukturtiltak” med støtte til opprettelsen av IMER-kontoret i Bergen, regnes av programstyret som meget vellykket.

Det tok imidlertid forholdsvis lang tid før man fikk etablert IMER-Bergen under SEFOS, og IMER-Bergen har ikke blitt et finansielt sjølgående, eller internt finansiert miljø. Universitet i Bergen bidrar med et professorat, som formelt er knyttet til sosiologisk institutt, og en stipendiattstilling knyttet til IMER-tematikken. Man har hatt en koordinator i halv stilling ut 2000, og det er med basis i dette at man har kunnet drive IMER-nytt og IMERs Internett-hjemmeside.

Det er forholdsvis lite driftsmidler som tilflyter IMER-kontoret fra Universitetet i Bergen. IMER-Bergen vil således også i framtida være avhengig av finansiell støtte utenfra. Problemet blir da: Hvem skal ta ansvaret for finansieringen av dette på sikt? Et spørsmål som man sannsynligvis bør ta stilling til i denne forbindelse, er den organisatoriske posisjon, eller tilknytning, IMER-Bergen har fått, eventuelt bør ha, i forhold til SEFOS. Det kan virke som om situasjonen er litt uavklart mht. dette. IMER-kontoret vil gjerne fungere i en slags egen senterfunksjon. Samtidig blir kontoret av universitetet og SEFOS på mange måter betraktet som et slags utvidet oppdragsprosjekt. Forholdet SEFOS-IMER har således vært litt stresset. SEFOS oppfatter det kanskje som om IMER ligger litt på siden av den øvrige prosjektorganisering, og at IMER-kontoret ikke helt har klart å innordne seg i forhold til den prosjektbasis som SEFOS til enhver tid er avhengig av.

Tiltak ved andre universitet

Universitetet i Oslo har ikke vært like aktivt i forhold til å komme organisatorisk i inngrep med IMER-tematikken. En burde kanskje kunne forvente at universitetet som

organisasjon satset sterkere på dette feltet. I stedet har dette vært overlatt mer til de enkelte institutt, og med variabel innsats og fokusering. Ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi har man f.eks. etablert en 2-stilling som skal gi undervisning og veiledning i IMER- og utviklingstematikk.

Generelt kan en kanskje si at universitetene (unntatt Universitetet i Bergen) ikke har tatt nok ansvar for utviklingen av forskningen innenfor IMER-feltet. Men samtidig må det understrekes at svært mange hovedfagsstudenter de siste årene har avlagt hovedfags-eksamen med utgangspunkt i IMER-relaterte hovedfagsoppgaver. (Se oversikt over kandidater som har avlagt hovedfag med IMER-relevans i perioden 1997-2000 i Vedlegg 4). Et spørsmål er imidlertid, hvilke muligheter de som avlegger hovedfagseksamen med oppgaver innen feltet har til å få *veiledning* av noen som selv arbeider med tematikken? I forhold til dette, har man fått til noe ved IMER-Bergen og de tilsluttede institutter, samt ved historisk institutt og ved Institutt for lingvistiske fag ved Universitetet i Oslo (UiO). Ved antropologisk institutt (UiO) er det også noen av staben som dekker dette feltet. Men ved svært mange andre institutter framstår ikke dette som noe sentralt forskningstema.

Samtidig har mange forskere ved de frittstående forskningsinstituttene stor pågang av hovedfagsstudenter som ønsker veiledning innen feltet.

Prosjektene: Norsk innvandringshistorie og Kultur og språkkontakt

Det miljøet ved Universitetet i Oslo som kanskje har lyktes best med å få til en sterk IMER-profil i sin undervisnings- og forskningsaktivitet er historisk institutt, som har utviklet og utnyttet prosjektet om norsk innvandringshistorie meget godt i forhold til dette.

Prosjektet *norsk innvandringshistorie* har vært ledet og koordinert av professor Knut Kjeldstadli ved historisk institutt, UiO. Dette prosjektet er meget interessant av flere grunner, bl.a. måten det har vært organisert på. Gjennom prosjektet har man iverksatt et samarbeid mellom syv etablerte forskere (seks historikere og en sosiolog), og omlag 25 hovedoppgaver har blitt gjennomført og vil bli ferdigstilt som en del av prosjekt-opplegget. I tilknytning til prosjektet har man over en treårsperiode hatt regelmessig hovedfagsundervisning på innvandrings- og migrasjonstematikk. Man har også utviklet to saremner på grunnfag som handler om migrasjon. Undervisningsvirksomheten i tilknytning til prosjektet har imidlertid primært vært hovedfagsorientert. Prosjektet har hatt en meget klar formidlings- og publiseringsstrategi. Helt siden prosjektets tidlige planlegging har det vært etablert et nært samarbeid med Pax forlag, og prosjektet skal resultere i 3 bind om norsk innvandringshistorie utgitt av Pax. Pax forlag har i hele prosjektperioden inngått som en integrert del av prosjektsamarbeidet, og kontakten med forlaget har vært meget verdifull. Man har drevet formidling i samarbeid med Norsk folkemuseum, og utarbeidelse av Video/film i samarbeid med Mediavision ved Universitetet i Bergen. Det har vært produsert tre formidlingsprogrammer for radio, og man har samarbeidet nært særlig med en journalist som har koblet seg opp mot prosjektet.

Prosjektet har hatt et sammensatt finansieringsgrunnlag. Omlag 50 % av finansieringen har kommet fra *IMER-programmet* og *Program for kulturstudier*, og dette har blant annet finansiert studenttiltak, arkivreiser, m.m. 50 % av finansieringen kommer fra Fritt Ord. I tillegg er prosjektet finansiert av forskernes egne stillinger ved universitetet.

Gjennom prosjektet er man i ferd med å bygge ut et nettsted hvor man legger ut kart, databaser, livshistorier, fotografier, malerier, m.m. Dette gjøres tilgjengelig for publikum, og man har etablert samarbeid med slektsgranskere. Ideen er at dette skal være kimen til et sentralt kunnskapssted om innvandring. Man har hatt et fellesseminar (*kulturforum*) i samarbeid med professor Hvenekilde ved Institutt for lingvistiske fag, og man har ønsket

å bygge opp et forum for migrasjonsstudier i Oslo. Det har imidlertid vist seg at folk har veldig spesifikke kommunikasjons og samarbeidsbehov – andre faggruppers tema blir ofte litt fjerne, og foreløpig har man ikke helt fått dette til å fungere slik en hadde håpet.

Ved Institutt for lingvistiske fag, UiO har man også hatt et tilsvarende stort paraplyprosjekt *Kultur og språkkontakt* (KUSK) finansiert under *Program for kulturstudier* i NFR. Prosjektet er tverrfaglig med deltakelse fra språkvitenskap, religionshistorie, musikk- og litteraturvitenskap, og utforsker ulike sider ved kultur- og språkkontakt mellom de nye minoritetene og majoriteten i dagens Norge. En sentral målsetting er å øke forståelsen av kultur- og språksosialisering i den generasjonen som vokser opp i det flerkulturelle Norge. Prosjektet omfatter 18 delprosjekter og ledes av professor Anne Hvenekilde.

Men også i forhold til disse miljøene står man overfor noen sentrale utfordringer mht. hva som skjer med uteksaminerte hovedfagsstudentene som har opparbeidet kunnskap og kompetanse innen IMER-feltet. Hvilke muligheter har de til å kunne fortsette forskningsarbeidet knyttet til IMER-tematikken etter at de er ferdig med eksamen? Det er få muligheter til stillinger eller videre arbeid knyttet til temaet innenfor universitetet.

Sentrale tema for IMER-forskningen

Fokus på Oslo vs. andre områder

Mye av IMER-forskningen har fokusert på integrering i Norge, og da kanskje i særlig grad integrering i Oslo. Dette har til dels hatt sin bakgrunn i at det har vært mye politisk fokus på problemstillinger knyttet til dette. Dette har også vært relatert til det nettverksamarbeidet IMER-programmet har ønsket å etablere inn mot den internasjonale *Metropolis*-aktiviteten, som er et nettverk mellom forskere og brukere med fokus rettet mot innvandring og utvikling av bysamfunn.

Med 33,4 % ikke-vestlige personer i Oslo 5 og 6, så er det ganske naturlig at IMER-forskningen får et fokus på innvandrerbefolkningen i denne byen. Dette betyr imidlertid *ikke* at det er *overforsket* på dette temaet. 10 % av befolkningen i Indre Oslo Øst er f.eks. flyktninger, og vi vet forholdsvis lite om deres situasjon.

Det er viktig å se hvilke spesielle problemstillinger som byr seg og genereres med basis i situasjonen og utviklingen i Oslo. Noe av det som kanskje framstår som tydeligst i forhold til dette, er problemstillinger knyttet til situasjonen for de personene som ofte omtales som "2. og 3. generasjons innvandrere".

Men samtidig er det behov for mer forskning om andre områder og regioner i Norge.

Det er jo slik, at svært mange innvandrere, og kanskje i enda sterkere grad flyktninger, bor i andre deler av landet og i mindre byer og tettsteder. I disse andre stedene får samhandlingstema som f.eks. integrering, m.m. et helt annet innhold og form enn i Oslo, og dette blir også viktig i forhold til fokuset for den forskningen som skal bedrives og i forhold til hvilke problemstillinger som blir sentrale.

Flyktingers og innvandreres integrering i ulike typer kommuner og lokalsamfunn må således fortsatt være et sentralt forskningstema og –fokus. Berit Berg har f.eks. vist at dersom en ser på situasjonen for de vietnameserne som kom til Trondheim på slutten av 1970- og begynnelsen av 1980-tallet, så ser en at en forholdsvis stor andel av barna har studert ved NTNU, og at man har andre karriereveier for disse flyktingene enn det en f.eks. finner i Oslo.

IMERs programstyret ser svært gjerne at man får flere gode prosjekter som studerer situasjonen og utviklingen i andre byer og regioner. Man tenker seg imidlertid at forskningsresultatene i sterkere grad må være av en slik karakter at de også kan ha en klarere *overføringsverdi* i forhold til situasjonen i andre kommuner og regioner. Mao. Forskningen må bli av mer *generell* og *syntetiserende* karakter.

Enkelte påpeker også at det norske perspektivet *må løftes* litt rent teoretisk, at vi i sterkere grad må forholde oss til, og sammenligne oss mer med, hva som skjer i andre land. De samme tema og diskusjoner er jo også aktuelle og dukker opp i andre land, men kanskje i litt andre fasonger og faser.

Komparasjon

De fleste av de som har kommentert utviklingen av forskningsaktiviteten peker på at utnyttning av komparativ empiri og komparative problemstillinger har vært mangelfull innen IMER-forskningen i Norge på 1990-tallet.

Det har vært hevdet at forskerne under IMER-programmet ikke i sterk nok grad har klart å utnytte mulighetene som ligger i å gjennomføre komparative drøftinger og utnyttelse av komparativt materiale. Da IMER-programmet ble iverksatt, hadde man en ambisjon om å bli bedre mht. til akkurat dette, og programstyret vedgår at man kanskje ikke i sterk nok grad har fått til komparative prosjekter slik som man hadde tenkt det. Det er særlig programstyrets formann og brukerrepresentanter som er opptatt av at det er et ganske stort gap mellom det man ønsket seg, og det man har hatt muligheter til å finansiere gjennom programvirksomheten.

Komparative studier anses å være svært viktige for IMER-tematikken. Sammenligninger av forhold i f.eks. nordiske land kan frambringe mye interessant og relevant kunnskap og lærdom. Men samtidig kan komparative studier ofte være mer krevende både tids- og ressursmessig, og skulle IMER-programmet ha gjort en betydelig innsats i forhold til dette, så ville det ha gått på bekostning av mange andre prosjekter. Det er således også en avveining som ligger til grunn når man har valgt å ikke initiere eller støtte omfattende komparative prosjekter. Det å drive store komparative forskningsprosjekter, er således noe som kanskje ikke så lett lar seg realisere innenfor forskningsprogram av denne typen og omfang. Det er kanskje noe som bør lysnes ut mer direkte? En mulighet er at man lager spesifikke utlysninger i forhold til slike større komparative prosjekter.

Man har tidligere hatt noen nordiske komparative prosjekter knyttet til IMER-tematikk, og både de involverte forskerne og brukerne har opplevd dette samarbeidet som svært positivt. Prosjektene har som regel hatt økonomisk støtte fra departement og andre finansieringskilder også i de øvrige nordiske land. Det er mulig å få til ganske omfattende prosjekter når de deltakende stater er interessert i, og villige til, å finansiere en innsats på et bestemt tema, og man samtidig har forskere som er villige til å ta på seg et oppdrag i tilknytning til dette. Med en god prosjekt-design og -struktur, kan dette gi svært gode og nyttige forskningsresultater, men det stiller også strenge krav til prosjektorganisering og gjennomføring. Det er ofte viktig med mye forarbeid og prosjektplanlegging for at dette skal bli vellykket. I tida som kommer anses det som ganske naturlig at en prøver å få til noen forprosjekter som kan utvikles til komparative studier rundt tema og problemstillinger som man er særlig opptatt av innen IMER-problematikken i alle de nordiske landene.

Det er ikke sikkert at man i komparative prosjekter av denne typen får de store teoretiske løftene, og en satsning på komparative prosjekter kan komme til å gå på bekostning av satsingen på teoriutvikling.

Når dette er sagt, er det viktig å understreke at en rekke av prosjektene som inngår i IMER-programmet inneholder klare komparative aspekter, og at det i stort monn gjennomføres komparative drøftinger og resonnementer. Men disse komparative drøftingene er nok ikke komparative prosjekter av den typen som sentrale aktører i programstyret forestilte seg da det ble referert til dette i programplanen.

Det er nødvendig at flere prosjekter får et klarere, og mer *eksplisitt* komparativt perspektiv og preg. Dessuten er det også slik at det litt for ofte blir *det norske* som blir det *sentrale utgangspunkt* for den komparative drøfting.

I forhold til dette, kan en også problematisere hvilket *språk* som anvendes i forhold til de grupper det forskes på. Brukes det norsk, norsk eller befolkningsgruppens eget språk? Det er ganske vesentlig at man får en klarere bevissthet mht. hva dette betyr for den forskningsmessige tilnærming.

Forskning orientert mot hva som skjer i Europa og internasjonalt for øvrig

Det har vært en sterk ekspansjon av IMER-forskningen i løpet av de ti siste årene. Samtidig har virkeligheten forandret seg kraftig, både i Norge, i Europa og internasjonalt for øvrig. De internasjonale endringene er med på å skape en helt ny verden for svært mange mennesker, og dette får konsekvenser for et stort antall innvandrere og migranter.

- Deregulering og internasjonalisering av markeder,
- Endringene i det post-kommunistiske Europa, Russland og andre deler av verden,
- Utvidelsen av EU og Schengenavtalen, som vil medføre vesentlige endringer for et stort antall migranter og innvandrere,
- I Norge har nye tanker om liberalisering av arbeidsinnvandring begynt å melde seg

Dette åpner for mange nye og interessante forskningsmessige utfordringer og problemstillinger innen IMER-feltet.

IMER-forskningen har foreløpig bare i begrenset grad blitt ordentlig involvert i forskningssamarbeid i tilknytning til EU og EUs 5te rammeprogram. Noen forskere deltar i *concerted action* (nettverk) under dette rammeprogrammet. Gjennom *Metropolis*-nettverket arbeider man også for å få EU-midler. Man har også forskere som har deltatt i, og som deltar i, COST-samarbeid. Det bør være en ambisjon for IMER-forskere å bli sterkere involvert i denne typen europeiske og internasjonale nettverk, og få støtte fra EUs forskningsmidler og andre internasjonale fond. Problemstillinger knyttet til innvandring er f.eks. klart relevante i forhold til EU-programmenes fokus på Social Exclusion.

IMERs programstyre kan ikke drive lobbying i forhold til dette. Men KR D og andre departement, samt NFR bør jobbe tydeligere i forhold til de muligheter som byr seg for denne typen forskningssamarbeid.

Tema for fortsatt forskningsfokus

I forhold til de målsettinger som ble skissert i IMERs programnotat (1997-2001) er det enkelte prioriteringer som ikke i sterk nok grad har blitt fulgt opp. Noe av dette prøvde programstyret å justere for i den andre utlysingsrunden, dette gjaldt særlig kjønns-perspektivet og analyse av situasjonen for barn og unge. Det er imidlertid fortsatt ett tema som programstyret selv mener ikke har vært godt nok dekket:

Dette er det longitudinelle perspektivet. Programstyret var kanskje i utgangspunktet ikke klar nok mht. hva man mente med dette, og det har vært et gap mellom målsettingene i programnotatet, og de muligheter som IMER-midlene har gitt for å iverksette denne typen forskning. Her kunne man ha spesifisert oppgaven mer tydelig.

Det er viktig at man får en klarere gjennomgang, drøfting og *prioritering* av hvilke tema og problemstillinger som et framtidig IMER-program bør forholde seg til. Sentrale tema og problemstillinger som en bør fokusere på i et videreført IMER-program omfatter bl.a.:

Internasjonal utvikling, staten, statsborgerskap, m.m.

- Hvordan skal man forholde seg til framveksten av nye *internasjonale fellesregimer*, både som *institusjoner, lovpåleggere og normverk*. Dvs. Management of Global Issues.
- Hva betyr moderne teknologi og kommunikasjon for tilhørighet, lokal deltakelse, demokrati, rettferdighetsfølelse, lojalitet, m.m.?
- *Statsborgerskap*: Hva betyr statsborgerskap i forhold til integreringspolitikken, og i forhold til ”samfunnskontrakten”: Hva vil det si å være borger?
- Mer om det norske i et internasjonalt perspektiv.

Integrering, identitetshåndtering, marginalisering, ekskludering

- Hva betyr det, eller innebærer det, å ha et godt flerkulturelt samfunn i Norge? Hva skal til?
- Hva slags integrasjonsforløp har man? En sammenligning av veien inn i samfunnet for ulike minoritetsgrupper med innvandrerbakgrunn – i spenningsfeltet mellom segregering, integrering og assimilering. Hvordan er forholdet mellom 1. og 2. generasjon?
- Hvordan ser det norske samfunnet egentlig ut i dag?
- Hvordan (kan man i sterkere grad) utnytte det positive som ligger i innvandring?
- En analyse av ulike strategier i minoritetsgrupper som opplever revitalisering og minoritetspolitisk mobilisering.

Forvaltning og arbeidsmarked

- Hva innebærer det, når man sier at man skal ha et tydeligere flerkulturelt- eller et minoritetsperspektiv på ulike forvaltningsnivåer og i ulike typer forvaltnings-situasjoner? Hvordan skal det norske samfunnet organiseres i forhold til dette?
- Forskning om situasjonen på arbeidsmarkedet er fortsatt viktig. Det er mange innvandrere som ikke får arbeid, samtidig som det er et stort behov for arbeidskraft. Det er viktig å få en bredere kartlegging av hvorfor det er slik i dag?
- Hva betyr arbeidsinnvandring?
  - Hvordan håndteres det/ hvordan kan vi håndtere dette?
  - Skal vi rekruttere flere innvandrere?

Tiltak og effekter av tiltak

- Forskning om effekter av tiltak.
- IMER-programmet må fortsatt kunne støtte prosjekter som studerer f.eks. tiltak for flyktninger og samfunnsmessige konsekvenser av slike tiltak.

Demografisk utvikling

- Studie av demografiske utviklingstrekk, både nasjonalt og internasjonalt. En må kunne si noe om de globale utviklingstrekk knyttet til internasjonal demografisk trender og migrasjon.
- Et tema som sannsynligvis vil kunne komme til å stå i fokus i framtida vil være situasjonen for eldre innvandrere.

Sentrale begreper

- Hva mener man med begreper som *innvandring* og *innvandrere*? Hva med 2. og 3. generasjon?
- Er begreper som f.eks.: *Diaspora* og *multikulturalisme* bare ”mote”, eller er de av overordnet betydning i forhold til IMER-tematikk?
- Individualisme vs kommunalisme.

Diaspora er et tema som sannsynligvis bare vil bli stadig mer sentralt. En kan ikke forvente at alle de som har kommet til Norge tenker på å bli integrert her. Med utviklingen i dagens internasjonale kommunikasjonsmuligheter og flyttemønster, så er det høgst sannsynlig at denne typen flytting og lokaliseringmønster – med tilhørende konsekvenser for bostedstilørighet – bare vil tilta. Diaspora skaper dermed nye situasjoner for 1., 2. og 3. generasjons migranter. Vi må i sterkere grad fokusere på og studere *kompleksiteten* som er knyttet til denne typen tilpasninger. Dette er en sentral utfordring, og på mange måter en *ny* problemstilling, i forhold til utviklingen av det norske (og de fleste andre) samfunn.

Det moderne samfunnet preges av sterke dereguleringskrefter og en tro på markeds- kreftenes sentrale funksjon i økonomisk utvikling. Knyttet til dette ser det ut til at *individualismen* i økende grad skal prege mye av situasjonen for det moderne menneske. Hva betyr dette for det enkelte individ og for utviklingen av samfunnet? Og hvordan skal man håndtere balansen mellom retten til individualisme og frihet, og samfunnets behov for at man deltar som *borger* og *samfunnsmenneske*? Hvordan kan vi opprettholde kommunalistiske verdier og organisasjonsaspekter i forhold til dette?

Mange migranter, innvandrere og flyktninger skaper en form for kommunalisme gjennom sin streben etter å få til gruppetilhørighet. Hva betyr dette for deres forhold til nordmenn og det norske samfunn, og hva betyr det for individenes forhold til stat og nasjon?

Konklusjon

Sammendrag og oppsummeringer

Det hevdes at en god del av IMER-forskningen i Norge har vært ganske repeterende, og at den har vært utført i mange små miljøer, ofte med ganske avgrensede tema og problemstillinger. Dette er nok fortsatt til dels riktig, men i forhold til dette har det skjedd mye siden 1990.

I løpet av 1990-tallet har man fått etablert og utviklet flere tematisk, og kvalitativt sterke, forskningsmiljøer innen IMER-feltet i Norge. Mest tydelig er dette gjennom etableringen av IMER-kontoret knyttet til SEFOS ved Universitetet i Bergen, men også ved at SSB, ISF, NOVA, NIBR, IFIM, Historisk institutt, Institutt for samfunnsmedisin, Institutt for lingvistiske fag og Institutt for kulturstudier, UiO i løpet av perioden har bygd opp miljøer med et betydelig antall forskere som arbeider med IMER-relaterte spørsmål og problemstillinger.

Utenom satsningen på IMER-Bergen, er det imidlertid et spørsmål om støtten til disse miljøene har vært et resultat av programstyrets *strategiske satsning*, eller om støtten til disse miljøene har framkommet mer som et resultat av at det er disse instituttene som har hatt de beste prosjektforslagene, og som har fått støtte til sine prosjekter av den grunn.

Det er viktig å *akkumulere kunnskap*, og det er også behov for mer syntetiserende forskning innen IMER-feltet. Det er også vesentlig at IMER-forskningens *kvalitet* styrkes bl.a. gjennom skikkelig konkurranse mellom forskningsmiljøene. Men samtidig er det et behov for en viss grad av *stabilitet* og *forutsigbarhet* for de forskerne som arbeider innen feltet. Dette er noe av utfordringen for de instanser som finansierer IMER-forskningen, og som skal være med å legge premisser for og forme denne forskningen i tida framover.

Det er nødvendig at faglig sterke forskningsmiljøer gis mulighet til å videreutvikles og stimuleres, og at de får anledning til å etablere en faglig basis og kompetanse som setter dem i stand til å identifisere og fokusere på nye grunnleggende problemstillinger innen IMER-feltet, og at det ikke bare etableres nye "bindestreks"-prosjekter som skal kartlegge "hvor ille det står til" med innvandrerne. Dette har kanskje vært en svakhet ved en del av den tidligere norske IMER-forskningen. Fokus på mer grunnleggende problemstillinger og tema krever at forskere med opparbeidet kompetanse og kunnskap innen feltet får muligheter til å vedlikeholde og videreføre sitt forskningsfokus innen tematikken.

De fleste av de instituttene som i dag fremstår som sentrale i IMER-feltet er helt avhengige av oppdragsinntjening. Dersom man skal klare å opprettholde kompetansen og forskningsfokuset innenfor disse miljøene, står man dermed overfor et klart langsiktig finansieringsbehov.

For å ytterligere styrke *forskningskompetansen* på IMER-feltet, må flere av universitetsinstituttene komme mer på banen og etablere noe som er bærekraftig. IMER-Bergen har vært en slik respons, og har til dels fungert godt i forhold til dette. Men en stor del av den sentrale IMER-forskningen i Norge skjer i dag *utenom* universitetene, og det

blir således viktig å se hvordan man i sterkere grad kan bygge bro mellom det som gjøres på universitetene og det som skjer ved øvrige forskningsinstitutter.

IMER-forskningen er på mange måter et ganske sårbart felt. Det er ikke uten videre gitt at universitetene i seg selv skal eller vil være ute etter å prioritere IMER-feltet. Det må gis forutsetninger for at universitetene (og de frittstående forskningsinstituttene) skal være interessert i å satse på denne tematikken.

Når dette er sagt, må det samtidig også understrekes at universitetene driver en meget sentral kunnskapsutvikling og kunnskapsoppbygging innen feltet. Ikke minst skjer dette gjennom det store antallet hovedfagsoppgaver som har vært gjennomført de siste årene (se egen liste i Vedlegg 4).

Det er imidlertid fortsatt slik at noen av de, såkalte "tunge fagene" (som f.eks. økonomi og statsvitenskap) bare i forholdsvis begrenset grad har begynt å forholde seg til IMER-tematikken. En sterkere involvering av forskere fra disse fagene bør være en målsetting i videreføringen av IMER-forskningen.

Det er et stort behov for en videreføring av IMER-programmet (eller et liknende program). Mange IMER-relaterte spørsmål og problemstillinger kan nok komme inn under, og har kanskje allerede kommet inn i, andre forskningsprogrammer, slik som f.eks. i *Velferd og samfunn*. Men det er vesentlig å opprettholde et *eget fokus* på spesielle IMER-spørsmål og problemstillinger, slik at man ikke risikerer at sentrale IMER-tema blir nedprioritert og borte.

Videre er det vesentlig å ha en viss *infrastruktur* på dette feltet for å kunne føre den sentrale IMER-dimensjonen videre – med et fokus på IMERs kjerneproblematikk, og hvor man har noen som kan opptre i en slags "vaktbikkje"-funksjon.

I Norge er det ikke etablert så mange naturlige møteplasser for de som forsker innenfor IMER-feltet. I framtida bør det satses mer på, og legges mer til rette for, å utvikle slike møteplasser og nettverk.

Til tross for den store oppmerksomhet som innvandrings- og minoritetsspørsmål har fått på 1990-tallet, så ser det ut til at de ulike "sektor"-departementene ikke helt har vært villige til å ta inn over seg betydningen av *det flerkulturelle, og arbeid i forhold til innvandrere og nye minoriteter*. I alle fall er det slik at de ikke alltid har vært villige til å prioritere og være med å *finansiere forskningen* knyttet til denne tematikken.

En bør også bestrebe seg på å få til mer nordisk og europeisk forskningssamarbeid på IMER-feltet. Det er allerede etablert en del nordisk, europeisk og internasjonalt forskningssamarbeid i tilknytning til IMER-relaterte problemstillinger, men det er et stort potensial for ytterligere internasjonalt samarbeid innenfor feltet.

Til tross for de siste års satsing på enkelte miljøer, og en klarere akkumulering av kunnskap, så er det fortsatt slik at ganske mye av forskningen knyttet til IMER-feltet er nokså fragmentert og skjer innenfor mange små miljøer, og med til dels avgrensede problemstillinger og fokus. Kanskje er det også riktig at det skal være slik? Eller burde man heller satse mer på å få fram forskning som i sterkere grad har muligheter til å fokusere på kompleksiteten i folks livsverden og livssituasjon, og som kan drøfte grunnleggende empiriske og teoretiske spørsmål knyttet til dette?

Med andre ord, bør en prøve å få til mer forskning som kan si noe om det moderne samfunns grunnleggende og generelle sosio-økonomiske utviklingstrekk, samtidig som en klarer å knytte dette opp mot situasjonen for ulike samfunnsgrupperinger, klasser, etniske minoriteter, m.m. i Norge, i Europa og i andre deler av verden?

Litteratur

- Brox, O. (udatert): "Noen erfaringer med anvendt forskning – særlig innvandringsforskning". Memo.
- Grønhaug, R. (2000): "IMER-forskningen og veien videre". Innlegg for NFRs IMER-styre. Memo.
- KAD (1997): *St meld nr 17 (1996-97) Om innvandring og det flerkulturelle Norge*. Kommunal- og arbeidsdepartementet. Oslo
- KRD (2000): *St.meld. nr. 15 (2000-2001) Nasjonale minoriteter i Noreg – Om statleg politikk overfor jødar, kvener, rom, romanifolket og skogfinnar*. Kommunal- og regionaldepartementet. Oslo.
- KRD (2000): *St.meld. nr. 17 (2000-2001) Asyl- og flyktningepolitikken i Noreg*. Kommunal- og regionaldepartementet. Oslo.
- Lithman, Y. G. (1999): *Report on the IMER Activity at the University of Bergen 1996-1999*. IMER, Bergen.
- Lithman, Y. G. (1999): *Appendices to the Report on the IMER Activity at the University of Bergen 1996-1999*. IMER, Bergen.
- NAVF/RSF (1989): *Det norske samfunn og minoriteter 1985-1989. Rapport og status pr. november 1989*. Norges allmennvitenskapelige forskningsråd. Oslo.
- NAVF/RSF (1990): *Det norske samfunn og minoriteter 1985-1989. Sluttdokument – Oppsummering og perspektiv fremover*. Norges allmennvitenskapelige forskningsråd. Oslo.
- NORAS (1992): *Program for Innvandringsforskning – Programnotat*. Norges råd for anvendt samfunnsforskning. Oslo.
- Norges forskningsråd/KS (1993): *Migrasjonsforskning i Norge 1985-1993. Prosjektkatalog*. Norges forskningsråd. Oslo.
- Norges forskningsråd/KS (1996): *Migrasjonsforskning i Norge 1993-1996. Prosjektkatalog*. Norges forskningsråd. Oslo.
- Norges forskningsråd (1996): *Innvandring, migrasjon og etniske relasjoner – Oversikt over hovedoppgaver 1949-1995*. Oslo. 1996.

Norges forskningsråd/KS (1997): *Forskningsprogrammet Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner – IMER 1991-1996. Programstyrets egenvurdering*. Norges forskningsråd. Oslo.

Norges forskningsråd/KS (1997): *En verden i bevegelse*. Rapport fra avslutningskonferansen for programmet Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner – IMER. Oslo.

Norges forskningsråd/KS (1997): Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner – IMER. Programnotat. Oslo.

Norges forskningsråd/MU (1996): *Tvungen migrasjon, ressurskonflikter og utvikling. Handlingsplan 1996-2001*. Norges forskningsråd. Oslo.

Statens forvaltningstjeneste (2000): *Lov om erverv og tap av norsk statsborgerskap (Statsborgerloven)*. NOU 2000: 32. Oslo.

Vedlegg 1

IMER I Prosjekter: Finansiering etter institusjon og prosjektansvarlig

<i>Institusjon</i>	<i>Prosjektansvarlig</i>	<i>Prosjekttittel</i>	<i>Budsjett</i>	<i>NFR-finansiert</i>	<i>Start</i>	<i>Slutt</i>
<i>Avd. for samfunnsfag</i>		<i>Høgskolen i Bodø</i>	1 296 608	1 296 608		
	Asle Høgmo	Rasisme – om etnisk diskriminering i hverdagen	1 216 608	1 216 608	01.11.92	31.12.98
	Harald Skogseid	Migrasjonsnettverk til kurdiske flyktninger	80 000	80 000	01.05.96	31.12.96
<i>Forskningsstiftelsen</i>		<i>FAFO</i>	0	0		
	Kåre Hagen	Bruken av surveymetoder til å undersøke ulike etniske gruppers levekår	0	0		
<i>Institutt for industriell miljøforskning.</i>		<i>SINTEF - NTNU</i>	4 526 625	4 526 625		
	Berit Berg	Utvikling av kommunalt flyktningearbeid	2 600 000	2 600 000	01.01.92	31.12.94
	Berit Berg	Integreringsarbeid overfor flyktninger - effekt av tiltak, organisasjons- og arbeidsformer	1 845 000	1 845 000	01.06.92	31.12.95
	May Thorseth	Sosial integrasjon i kommunikasjonsteoretisk lys	81 625	81 625	01.10.93	31.12.93
<i>Institutt for samfunnsforskning</i>		<i>ISF</i>	2 359 167	2 359 167		
	Grete Brochmann	Europeisk integrasjon og innvandring fra "tredje land"	1 158 479	1 158 479	01.01.92	30.04.95
	Marianne Røed	Emigrasjonsatferd i utdanningsgrupper	1 200 688	1 200 688	01.03.92	01.10.97
<i>Institutt for sosiologi</i>		<i>Universitetet i Oslo</i>	100 000	100 000		
	Annick Prieur	Rett til å være annerledes? Innvandring og kulturkonflikter i Frankrike og Norge	100 000	100 000	01.01.94	31.12.96
<i>Institutt for økonomi</i>		<i>Universitetet i Bergen</i>	1 091 755	1 091 755		
	John Ebenezer	Economic Status of Third	991 755	991 755	01.03.92	28.02.96

<i>Institusjon</i>	<i>Prosjektansvarlig</i>	<i>Prosjekttittel</i>	<i>Budsjett</i>	<i>NFR-finansiert</i>	<i>Start</i>	<i>Slutt</i>
	Hayfron	World Immigrant Men: The Role of Norwegian Language Proficiency				
	Tor Rødseth	Forprosjekt om samfunns økonomiske virkninger av innvandring	100 000	100 000	01.10.92	31.01.93
<i>Institutt og museum for antropologi</i>		<i>Universitetet i Oslo</i>	1 324 900	1 324 900		
	Øyvind Fuglerud	Kastenettverk i asylmigrasjon fra Sri Lanka til Norge	1 239 900	1 239 900	01.01.92	31.07.95
	Ada Engebriksen	Kreativitet og konservatisme - kunsten å overleve som nomade i Europa	85 000	85 000	01.01.94	31.12.94
<i>Norsk institutt for by- og regforsk.</i>		<i>NIBR</i>	1 465 000	1 465 000		
	Kjetil Sørli	Analyse av innvanderers bosetting og flytting etter ankomst	200 000	200 000	01.06.92	31.12.93
	Geir Inge Orderud	Tilretteleggelse av befolknings- og arbeidsmarkedsforutsetninger for utarbeidelse av innvandringsscenarier – forprosjekt	100 000	100 000	01.10.92	31.12.93
	Inger-Lise Lien	Rasisme og diskriminering i hverdagen	1 165 000	1 165 000	01.11.92	31.12.96
	Ottar Brox	Koordinering og formidlingsarbeid – seminarserie og publikasjoner	0	0	01.01.94	31.12.96
<i>Norsk institutt for forskning om</i>		<i>NOVA</i>	106 000	106 000		
	Tormod Øia	Strateginotat om forskning om innvandrerbarn og innvandrerungdom	106 000	106 000	01.07.92	31.10.92
<i>Norsk Utvandrermuseum</i>			231 000	100 000		
	Knut Djupedal	Utstilling: Nordmenn som innvandrere - innvandrere som nordmenn	231 000	100 000	01.09.94	31.12.94
<i>Pedagogisk forskningsinstitutt</i>		<i>Universitetet i Oslo</i>	600 400	600 400		
	Kamil Z Özerk	Språklige minoriteter og skolefaglig læring som et betingelsesavhengig fenomen	0	0	01.07.92	30.06.95
	Joron Pihl	Relasjonen mellom språklige minoritetslever og den videregående skolen i Norge	600 400	600 400	01.01.93	31.05.97
<i>Psykososialt senter for flyktninger</i>		<i>Universitetet i Oslo</i>	520 983	520 983		
	Nora Ahlberg	Crossing and Violating Frontiers among Tradition-	520 983	520 983	01.08.93	31.12.94

<i>Institusjon</i>	<i>Prosjektansvarlig</i>	<i>Prosjekttittel</i>	<i>Budsjett</i>	<i>NFR- finansiert</i>	<i>Start</i>	<i>Slutt</i>
		oriented Kurdish Female Refugees				
<i>Sosialantropologisk institutt</i>		<i>Universitetet i Bergen</i>	1 638 248	1 638 248		
	John Chr. Knudsen	Enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger - en studie av tiltak, livsplaner og levekår	144 000	144 000	01.09.92	31.12.94
	John Chr Knudsen	Asylsøkerbarn i norske mottak	1 494 248	1 494 248	01.01.94	31.12.97
	<i>Samlet finansiering</i>		15 260 686	15 129 686		

Vedlegg 2

IMER II Prosjekter: Finansiering etter institusjon og prosjektansvarlig

<i>Institusjon</i>	<i>Prosjektansvarlig</i>	<i>Prosjekttittel</i>	<i>Budsjett</i>	<i>NFR-finansiert</i>	<i>Start</i>	<i>Slutt</i>
<i>Andre</i>			45 000	45 000		
K Sivarajah		Formidling av forskning om innvandrere/tamiler	45 000	45 000	01.10.98	31.12.98
<i>Avd. for lærerutdanning</i>		<i>Høgskolen i Oslo</i>	664 000	664 000		
Sissel Østberg		Religiøs og etnisk identitetsforvaltning blant pakistansk ungdom i Oslo - En oppfølgende studie av livsløp	371 000	371 000	01.08.99	31.07.02
Thor Ola Engen		Forholdet mellom kulturbestemte opplæringsmål og interne mentale prosesser – med særlig vekt på minoritetslevers læreforutsetninger	293 000	293 000	01.08.98	31.03.01
<i>Avdeling for økonomi, komm. m.v.</i>		<i>Høgskolen i Oslo</i>	50 000	50 000		
Ellen Carm		Planlegging og gjennomføring av seminar - Flerkulturell og Internasjonal utdanning	50 000	50 000	01.04.98	31.12.99
<i>DIAForsk</i>			1 140 000	830 000		
Olaf Aagedal		Etniske relasjoner og nasjonale symboler - En komparativ nordisk studie av innvandrers grupper forhold til nasjonale symboler og ritualer	1 140 000	830 000	01.08.98	31.07.00
<i>Filosofisk institutt</i>		<i>Universitetet i Bergen</i>	1 141 000	1 141 000		
Arild Utaker		Mortal Vocabularies and Immortal Propositions: Ways of Belonging and Relevance of Richard Rorty for the Discussion Between Liberalism and Communitarianism	1 141 000	1 141 000	01.08.99	31.07.02
<i>Historisk institutt UiO</i>		<i>Universitetet i Oslo</i>	4 324 197	2 524 197		
Knut Kjeldstadli		Norsk innvandringshistorie	4 324 197	2 524 197	01.01.98	01.07.01
<i>Institutt for geografi</i>		<i>Universitetet i Bergen</i>	50 000	50 000		
Tor Halfdan Aase		Etikk, stedstilknytning og bruk av det flerkulturelle byrommet	50 000	50 000	01.04.98	31.12.98
<i>Institutt for industriell miljøforskning</i>		<i>SINTEF - NTNU</i>	1 799 912	1 799 912		
Anne-Jorunn Berg		Likhet og forskjellighet i konstruksjoner av kjønn og etnisitet	1 499 912	1 499 912	01.08.99	31.12.01
Anne-Jorunn Berg		Feministisk teori og multikulturalisme: Forståelser av forskjellighet og likhet	300 000	300 000	01.08.98	31.12.98

<i>Institusjon</i>	<i>Prosjektansvarlig</i>	<i>Prosjekttittel</i>	<i>Budsjett</i>	<i>NFR-finansiert</i>	<i>Start</i>	<i>Slutt</i>
<i>Institutt for kulturstudier m.v. Bergen</i>		<i>Universitetet i Bergen</i>	485 642	485 642		
Haci Akman	Etnisk atlas – kulturelle territorier blant etniske grupper i byrom		485 642	485 642	01.07.98	30.06.99
<i>Institutt for medievitenskap Bergen</i>		<i>Universitetet i Bergen</i>	520 000	180 000		
Katherine Judith Goodnow	Storbyforskning og internasjonal migrasjon – filmprosjekt		100 000	100 000	01.06.98	31.12.98
Katherine Judith Goodnow	Presentations of Self and Others in Refugee Politics – Filmproject		420 000	80 000	01.06.98	31.12.98
<i>Institutt for nordisk og mediafag Agder</i>		<i>Høgskolen i Agder</i>	1 464 000	1 464 000		
Jan Svennevig	Problemer i samtaler mellom innvandrere og offentlig ansatte		1 464 000	1 464 000	01.07.99	30.06.02
<i>Institutt for samfunnsforskning</i>		<i>ISF</i>	6 358 634	6 358 634		
Anne Krogstad	Etniske entreprenører i to byer		1 415 634	1 415 634	01.08.99	31.01.02
Marianne Gullestad	Kulturmøter: Identitet, grenser og grenseoverskridelser		3 026 000	3 026 000	01.01.98	31.12.01
Tordis Borchgrevink	Helt - eller stykkevis og delt? Integrasjon og identitetsdannelse i flerkulturelle nasjonalstater		1 917 000	1 917 000	01.04.98	30.09.01
<i>Institutt for sammenliknende politikkUniv. i Bergen</i>			1 277 000	1 258 000		
Eero Olli	Innvandrerhusholdningenes strategier for ressursforvaltning – Hvordan får de endene til å møtes?		1 277 000	1 258 000	01.01.99	31.12.01
<i>Institutt for statsvitenskap</i>		<i>Universitetet i Oslo</i>	1 033 613	1 033 613		
Rania Maktabi	Statsborgerskap og demokratisering i Midtøsten		1 033 613	1 033 613	01.01.95	30.09.01
<i>Norges byggforskningsinstitutt</i>		<i>NBI</i>	20 000	20 000		
Susanne Søholt	Deltakelse i internasjonalt prosjekt om innvandrerkvinner økonomiske bidrag i det landet de bor		20 000	20 000	01.06.98	31.12.98
<i>Norsk institutt for by- og regionforskning</i>		<i>NIBR</i>	4 439 000	4 214 000		
Geir Inge Orderud	Innvandrerbedrifter og etniske entreprenører i Norge		1 625 000	1 400 000	01.06.98	30.06.01
Inger-Lise Lien	Identitet, kjønnsrolleadferd og idealer blant ungdom i en flerkulturell by		2 814 000	2 814 000	01.07.98	30.06.02
<i>Norsk institutt for forskning om NOVA</i>			1 187 000	1 187 000		
Marie Louise Seeber	Likhet og multikulturalisme: Kommunikasjon og samhandling mellom majoritet og minoritet i Norge og Nederland		1 187 000	1 187 000	01.09.98	31.08.01
<i>Senter for samfunnsforskningUniversitetet i Bergen</i>			6 204 000	5 934 000		
Yngve Lithman	Den Plurala Staden		856 000	586 000	01.07.98	30.06.01
Yngve Lithman	Topstilling ved IMER-programmet		1 840 000	1 840 000	01.08.94	31.12.98
Yngve Lithman	Andragenerationen som indikator på social och kulturell förändring: et norskt och europeiskt komparativt project		2 427 000	2 427 000	01.06.98	28.02.01
Yngve Lithman	Utvikling av informasjonssystemer for IMER-forskning		1 081 000	1 081 000	01.07.98	31.12.01
<i>Sosialantropologisk institutt</i>		<i>Universitetet i Bergen</i>	75 000	75 000		

<i>Institusjon</i>	<i>Prosjektansvarlig</i>	<i>Prosjektittel</i>	<i>Budsjett</i>	<i>NFR- finansiert</i>	<i>Start</i>	<i>Slutt</i>
Leif Manger		Understanding Diaspora: empirical and conceptual considerations	75 000	75 000	01.01.00	31.12.00
<i>Sosiologisk institutt</i>		<i>Universitetet i Bergen</i>	1 106 000	1 106 000		
Ann Nilsen		Livsstil og dialog – Multikulturelle dilemmaer på norsk	1 106 000	1 106 000	01.06.98	31.05.02
<i>Statistisk sentralbyrå</i>		<i>SSB</i>	1 944 000	1 499 000		
Lars Østby		Bokkonsentrasjon blant innvandrere i Oslo - forløp, årsaker og virkninger	1 944 000	1 499 000	01.05.98	31.12.00
<i>Samlet bevilgning</i>			35 327 998	31 918 998		

Vedlegg 3

Oversikt over IMER-relaterte prosjekter (1990-2001)

<i>Institusjon</i>	<i>Prosjekttittel</i>	<i>Prosjektansvarlig</i>	<i>Startet</i>	<i>Avsluttet</i>
<i>Andre</i>				
	Kultur eller kjønn? Konfliktende verdier og politiske valg i relasjon til innvandrerkvinnene. En politisk analyse	Nina Karin Monsen	01.10.93	31.07.96
	Leksehjelp i indre øst	Odd Erik Germundsson	01.08.95	30.06.98
	NGO coordination, to the benefit of forced migrants?	Arne Strand	01.09.98	31.08.01
	Formidling av forskning om innvandrere/tamiler	K Sivarajah	01.10.98	31.12.98
<i>Avd for journalistikk, bibliotek- og info. Høgskolen i Oslo</i>				
	Etnisitet og sosialt arbeid - diskurs, ideologi og handling i møtet mellom sosialarbeidere og sosialhjelpsklienter med ikke-vestlig Familiebakgrunn	Michael Seltzer	01.01.00	31.12.01
<i>Avd. for helse og idrettsfag Høgskolen i Agder</i>				
	Et mord uten motiv? En antropologisk studie av en strafferettssak	Ida Hydle	01.08.98	31.07.00
<i>Avd. for lærerutdanning Høgskolen i Hedmark</i>				
	Undervisningsmodeller for flyktninger og asylsøkere i rurale strøk. Beskrivelse, vurdering og teorimodell	Thor Ola Engen	01.01.91	31.12.94
	Språklige minoriteter i Oslo - med fokus på 6-åringer	Åse Tefre	01.09.92	31.12.94
	Barn, religion og identitet. Religiøs og kulturell tradisjonsformidling og identitetsforvaltning blant pakistanske 8-15-åringer i Oslo	Sissel Østberg	01.08.94	31.07.98
	Kvalitativ analyse av tospråklige assistenter sin funksjon, rolle og kvalifikasjonskrav innad i barnehagen	Åse Tefre	01.08.95	31.07.96
	Forholdet mellom kulturbestemte opplæringsmål og interne mentale prosesser – med særlig vekt på minoritetslevers Læreforutsetninger	Thor Ola Engen	01.08.98	31.03.01
	Religiøs og etnisk identitetsforvaltning blant pakistansk ungdom i Oslo - En oppfølgende studie av livsløp	Sissel Østberg	01.08.99	31.07.02
<i>Avd. for samfunnsfag Høgskolen i Bodø</i>				
	Rasisme - om etnisk diskriminering i hverdagen	Asle Høgmo	01.11.92	31.12.98
	Migrasjonsnettverk til kurdiske flyktninger	Harald Skogseid	01.05.96	31.12.96
<i>Avdeling for økonomi, kommunal- og sosialfag Høgskolen i Oslo</i>				
	Innvandringskontroll og samfunnsmoral	Bente Puntervold Bø	01.04.93	31.03.96

<i>Institusjon</i>	<i>Prosjekttittel</i>	<i>Prosjektansvarlig</i>	<i>Startet</i>	<i>Avsluttet</i>
	Kunnskapsstatus for sosialhjelpsforskningen	Steinar Stjernø	01.07.96	01.07.97
	Planlegging og gjennomføring av seminar – Flerkulturell og Internasjonal utdanning	Ellen Carm	01.04.98	31.12.99
<i>Chr Michelsens Institutt</i>	<i>CMI</i>			
	Oscillatory labour migration in Kenya	Arne Tostensen	01.03.96	31.12.96
	Tvungen migrasjon og masseflukt – nettverkstiltak	Astri Suhrke	01.01.97	31.12.97
	Gender differentiated assistance in situations of conflict	Karin Ask	01.03.97	01.10.99
<i>DELTA</i>	<i>Bydelsforvaltningen</i>			
<i>Gamle</i>				
	DELTA – Gamle Oslos Meeting Place and Info-centre	Birgitte Dahlstrøm	01.01.95	31.12.97
<i>DIAForsk</i>	<i>Forskningsavdelingen Det norske diakonhjemmet</i>			
	Etniske relasjoner og nasjonale symboler – En komparativ nordisk studie av innvandregruppers forhold til nasjonale symboler og ritualer	Olaf Agedal	01.08.98	31.07.00
<i>Dronning Mauds Minne</i>				
	Innvandrerbarns og norske barns livsspørsmål og livstolkning (BALIT)	Ole Gunnar Winsnes	01.01.91	31.07.94
	En småskolepedagogikk for flerkulturelle klasser	Sonja Kibsgaard	01.01.93	31.12.95
	Likestilling i et innvandringsperspektiv	Sonja Kibsgaard	01.01.94	31.12.94
<i>ECON</i>	<i>Senter for økonomisk analyse,</i>			
	Innvandrerens integrasjon på arbeidsmarkedet	Knut Arild Larsen	01.01.99	31.12.00
<i>Filosofisk institutt</i>	<i>Universitetet i Bergen</i>			
	Mortal Vocabularies and Immortal Propositions: Ways of Belonging and Relevance of Richard Rorty for the Discussion Between Liberalism and Communitarianism	Arild Utaker	01.08.99	31.07.02
<i>Forskningstiftelsen</i>	<i>FAFO</i>			
	Bruken av surveymetoder til å undersøke ulike etniske gruppers levekår	Kåre Hagen		
	Kunnskapsstatus for sosialhjelpsforskningen	Kåre Petter Hagen	01.03.96	31.12.96
	Kontantstøttens konsekvenser for barn i innvandrerfamilier	Hilde Lorentzen	01.09.99	31.12.00
<i>Fridtjof Nansens Institutt</i>	<i>FNI</i>			
	Miljørelatert tvungen migrasjon: Tidlig varsling som grunnlag for forebyggende handling	Regine Andersen	01.07.97	31.12.98
<i>Geografisk institutt</i>	<i>NTNU</i>			
	Krybbedød, infeksjoner og befolkningsblanding	Asbjørn Aase	01.01.92	31.12.93
	Mortality and migration: "Health-drain" as a possible feature of Norwegian	Haakon Lein	01.05.97	31.12.00
	Naturkatastrofer og tvungen migrasjon i Bangladesh			
	Miljø og tvungen migrasjon	Ragnhild Lund	01.08.97	31.07.01
	Internally displaced and receiving communities in the South	Ragnhild Lund	01.08.97	31.07.01
	Tvungen migrasjon, miljø og utvikling - et aktørorientert perspektiv	Ragnhild Lund	01.10.97	31.03.98

<i>Institusjon</i>	<i>Prosjekttittel</i>	<i>Prosjektansvarlig</i>	<i>Startet</i>	<i>Avsluttet</i>
Nettverksmidler for forskergruppa for tvungen migrasjon, Geografisk institutt, NTNU		Ragnhild Lund	01.01.99	31.12.00
	The quest for a new epistemology of studies on forced migration	Ragnhild Lund	01.08.99	31.12.00
<i>Hamar lærerhøgskole</i>				
	Noen innvanderforeldres syn på ulike integreringstiltak i barnehage og skole	Sigrun Sand Bryhni	01.01.92	30.11.93
<i>HEMIL-senteret Senter for forskning Bergen</i>				
	Psykologisk og sosio-kulturell tilpasning hos etnokulturell ungdom	David Lackland	01.01.95	28.01.98
<i>Historisk institutt UiB Bergen</i>				
	Sufis and Scholars of the Sea. The Sufi and Family Networks of Ahmad ibn Sumayt and the tariqa cAlawiyya in East Africa c. 1860-1925	Rex Sean O'Fahey	01.02.96	31.01.00
<i>Historisk institutt UiO Oslo</i>				
	Norsk innvandringshistorie	Knut Kjeldstadli	01.01.98	01.07.01
<i>Høgskolen i Agder</i>				
	Muslimske barn i Norge	Levi Geir Eidhamar	01.01.93	31.12.98
<i>Høgskolesenteret i Rogaland</i>				
	Utdanning og toleranse	Knud Knudsen	01.01.91	31.12.92
<i>Inst for sosiologi og samfunnsgeografi Oslo</i>				
	Peasant organisation in the aftermath of violence	Jan Hesselberg	01.03.98	28.02.01
	Cape Verdean migration under a restrictive migration order	Jørgen Koren Carling	01.01.00	31.12.00
<i>Institutt for alternativ utviklingsforskning</i>				
	Criminality within the Immigrant Community and Solutions	Amalendu Guha	01.01.91	31.12.92
	Criminality within the Immigrant Community and Solutions	Anwar Kabir Chowdhury	01.01.92	31.12.92
<i>Institutt for etnologi og folkeminne</i>				
	Musikk og teater i rehabilitering av flyktninger	Svanibor Pettan	01.02.94	31.10.96
<i>Institutt for forebyggende medisin</i>				
	Seminars: Research in Women's health from a Public Health Perspective	Kitty Strand	01.01.93	31.12.93
<i>Institutt for fredsforskning</i>				
	Mobilization and Migration in Afghanistan	Kristian Berg Harpviken	01.01.96	31.12.96
	Forced migration, resource conflict and sexual violence: A literature survey and conceptual study	Dan Smith	01.06.97	30.04.98
<i>Institutt for geografi</i>				
	Transformation of Gender Structures Beja Women of the Red Sea Hills, Sudan	Vibeke Vågenes	01.01.92	31.12.94

<i>Institusjon</i>	<i>Prosjekttittel</i>	<i>Prosjektansvarlig</i>	<i>Startet</i>	<i>Avsluttet</i>
	Reasons for and Effects of Rural-Urban Migration in the Gambia. A Geographical Perspective	Ibrahim Cherno Jagne	01.01.93	31.12.93
	Territorialitet i et multi-etnisk perspektiv	Winfried Georg Ellingsen	15.08.96	14.08.00
	Integrated assessment of climate change as a likely factor to forced migration: A case study of the Nile countries	Petter Andersen	01.01.97	15.06.02
	The Construction of Territoriality in Multi-ethnic Space	Tor Halfdan Aase	01.01.98	30.09.98
	Etikk, stedstilknytning og bruk av det flerkulturelle by-rommet	Tor Halfdan Aase	01.04.98	31.12.98
	Etnisk differensierte stedsidentiteter	Tor Halfdan Aase	01.07.98	30.06.02
<i>Institutt for industriell miljøforskning IFIM SINTEF</i>				
<i>- NTNU</i>				
	Utvikling av kommunalt flyktningearbeid	Berit Berg	01.01.92	31.12.94
	Integreringsarbeid overfor flyktninger - effekt av tiltak, organisasjons- og arbeidsformer	Berit Berg	01.06.92	31.12.95
	Sosial integrasjon i kommunikasjonsteoretisk lys	May Thorseth	01.10.93	31.12.93
	Nye muligheter i arbeidslivet for innvandrere? Studier av integreringsprosesser i bedrifter og virksomheter	Berit Berg	01.08.98	31.12.00
	Feministisk teori og multikulturalisme: Forståelser av forskjellighet og likhet	Anne-Jorunn Berg	01.08.98	31.12.98
	Mellom top down- og bottom up-prosesser, finnes det en tredje vei?	Solveig Skaar	01.01.99	31.12.01
	Likhet og forskjellighet i konstruksjoner av kjønn og etnisitet	Anne-Jorunn Berg	01.08.99	31.12.01
<i>Institutt for kriminologi Universitetet i Oslo</i>				
	Barnet i skjæringspunktet mellom familien og en offentlig sosialiseringsinstitusjon	Kjersti Ericsson	01.09.95	31.12.98
<i>Institutt for kulturstudier og kunsthistorie Universitetet i Bergen</i>				
	Etnisk atlas – kulturelle territorier blant etniske grupper i byrom	Haci Akman	01.07.98	30.06.99
<i>Institutt for lingvistiske fag Universitetet i Oslo</i>				
	Kodeveksling i norsk-tyrkisk hos annen generasjons tyrkiske innvandrere i Norge	Emel Türker	01.01.95	31.01.99
	Utvikling av tekststruktur i narrativer på norsk - produsert av innvandrarelevanter med tyrkisk som morsmål	Ingvild Nistov	01.01.95	31.12.95
	Kultur- og språkkontakt (KUSK)	Anne Hvenekilde	01.04.98	31.12.02
	"Skal jeg fortelle en vits?" Barns verbale kultur i et flerspråklig og flerkulturelt miljø	Anne Hvenekilde	01.02.00	25.02.03
<i>Institutt for lærerutdanning og skoleutvikl. Universitetet i Oslo</i>				
	"Så langt vår diktning tenner sinn i brann..." En studie av litteraturforståelse og kulturtilpasning i fire tospråklige elevers arbeid med norsk litteratur 1860-1900	Rita Hvistendahl	01.01.91	31.12.96
<i>Institutt for medievitenskap Universitetet i Bergen</i>				
	Presentations of Self and Others in Refugee Politics - Filmproject	Katherine Judith Goodnow	01.06.98	31.12.98
	Storbyforskning og internasjonal migrasjon – filmprosjekt	Katherine Judith Goodnow	01.06.98	31.12.98
<i>Institutt for musikk og teater Universitetet i Oslo</i>				
	Musikk og kulturell interaksjon	Kjell Skyllstad	01.08.92	31.08.95

<i>Institusjon</i>	<i>Prosjekttittel</i>	<i>Prosjektansvarlig</i>	<i>Startet</i>	<i>Avsluttet</i>
<i>Institutt for nordisk og mediafag</i>	<i>Høgskolen i Agder</i>			
	Problemer i samtaler mellom innvandrere og offentlig ansatte	Jan Svennevig	01.07.99	30.06.02
<i>Institutt for samfunnsforskning</i>	<i>ISF</i>			
	Kultur møter: Identitet, grenser og grenseoverskridelser	Marianne Gullestad	01.01.98	31.12.01
	Europeisk integrasjon og innvandring fra "tredje land"	Grete Brochmann	01.01.92	30.04.95
	Emigrasjonsatferd i utdanningsgrupper	Marianne Røed	01.03.92	01.10.97
	Sivilsamfunn og sosial integrasjon	Håkon Wergeland Lorentzen	01.01.95	31.12.95
	Migration, Population and Poverty. A Theoretical and Empirical Project on South-North Migration and the Immigration Control Policies of Industrialized Countries	Grete Brochmann	01.01.95	31.12.97
	Innvandrere på arbeidsmarkedet i Norge: Seleksjon og mestring	Jon Rogstad	01.01.95	31.12.98
	Immigration and Control Policies in European Countries. A comparative Study	Grete Brochmann	01.11.96	30.06.00
	Helt - eller stykkevis og delt? Integrasjon og identitetsdannelse i flerkulturelle nasjonalstater	Tordis Borchgrevink	01.04.98	30.09.01
	Arrangerte ekteskap blant ungdom med innvandrerbakgrunn: Forhandlinger om kjønn og etnisitet	Anja Bredal	01.12.98	31.10.02
	Innvandrerkvinner og arbeidsgiveres identiteter, roller og relasjoner betydning for innvandrerkvinneres yrkesmessige mobilitet	Ragnhild Sollund	01.12.98	30.11.01
	Diskurser om innvandring i Norge - en diskursanalytisk tilnærming til det flerkulturelle Norge	Anniken Hagelund	01.03.99	01.05.02
	Etniske entreprenører i to byer	Anne Krogstad	01.08.99	31.01.02
<i>Institutt for sammenliknende politikk</i>	<i>Universitetet i Bergen</i>			
	Borgerrettigheter i praksis; en komparativ studie av innvandrerkvinner i Norge - Forprosjekt	Veena Gill	01.10.91	31.12.91
	Politics of identity and identity of politics: Changing mechanisms of response to forced migration in Scandinavia	Stein Ugelvik Larsen	05.02.98	04.02.02
	Innvandrerhusholdningenes strategier for ressursforvaltning - Hvordan får de endene til å møtes?	Eero Olli	01.01.99	31.12.01
<i>Institutt for sosialt arbeid</i>	<i>NTNU</i>			
	Hverdagslivets segregering i integrerende institusjoner - barnehager	Jan Tøssebro	01.01.96	09.12.99
<i>Institutt for sosialøkonomi</i>	<i>NTNU - Norges</i>			
	Migrasjon og kommunale prioriteringer	Fredrik Carlsen	01.06.95	01.04.97
<i>Institutt for sosiologi</i>	<i>Universitetet i Oslo</i>			
	Rett til å være annerledes? Innvandring og kulturkonflikter i Frankrike og Norge	Annick Prieur	01.01.94	31.12.96
	Flight and Social Decision-Making: Forced Migration in Afghanistan	Kristian Berg Harpviken	01.06.98	30.06.99
<i>Institutt for spesialpedagogikk</i>	<i>Universitetet i Oslo</i>			
	Migrasjon som virksomhet - immigranter og meningsfull skole	Ivar Morken	01.01.91	31.12.93
	Utenlandsadopterte barn og unge i Norge. Oppvekstvilkår, livsbetingelser og identitetsutvikling	Monica Dalen	01.08.96	30.06.99
<i>Institutt for statsvitenskap</i>	<i>Universitetet i Oslo</i>			
	Statsborgerskap og demokratisering i Midtøsten	Rania Maktabi	01.01.95	30.09.01

<i>Institusjon</i>	<i>Prosjekttittel</i>	<i>Prosjektansvarlig</i>	<i>Startet</i>	<i>Avsluttet</i>
<i>Institutt for økonomi</i>	<i>Universitetet i Bergen</i>			
Economic Status of Third World Immigrant Men: The Role of Norwegian Language Proficiency		John Ebenezer Hayfron	01.03.92	28.02.96
Forprosjekt om samfunnsøkonomiske virkninger av innvandring		Tor Rødseth	01.10.92	31.01.93
<i>Institutt for økonomi og samfunnsfag</i>	<i>NLH</i>			
Forced urbanization and food scarcity: A study on the population and natural resource interlinkages in Mozambique		Stein Terje Holden	01.01.98	31.12.00
<i>Institutt for østeuropeiske og orientalske studier</i>	<i>Univ. i Oslo</i>			
An Identity Dilemma. A Comparative Study of Primary Education for Ethnic Chinese in the Context of National Identity and Nation-building in Malaysia and Singapore		Ingrid Glad	01.07.94	30.06.97
<i>Institutt og museum for antropologi</i>	<i>Universitetet i Oslo</i>			
Kastenettverk i asylmigrasjon fra Sri Lanka til Norge		Øyvind Fuglerud	01.01.92	31.07.95
Kreativitet og konservatisme - kunsten å overleve som nomade i Europa		Ada Engebriksen	01.01.94	31.12.94
Moral og emosjoner i pakistansk Punjab		Inger-Lise Lien	01.02.91	30.04.91
Kollega, venn eller fremmed? Møte mellom innvandrere og nordmenn i en avdeling av A/S Oslo Sporveier		Eli Ferrari de Carli	01.06.91	30.06.92
Etter skoletid: Leker like barn best? – Innvandrerbarn og "Etter skoletid"s tilbud		H. G. Pastoor	01.08.91	31.12.93
Historie og territorium brukt i identitetskonstruksjoner blant migrantgrupper av Pæzindianere i Colombia		Tone Wang	01.07.96	30.06.98
Innvandrerungdom og rusbruk		Unni Wikan	01.06.97	31.12.01
<i>Kompetansesenter i fysioterapi</i>				
Svangerskapsrelaterte rygg/bekkenmerter – en epidemiologisk, diagnostisk og sosiokulturell undersøkelse av fødepopulasjonen i Norge 1997-98		Eli Heiberg	01.07.96	31.12.97
<i>Misjonshøgskolen i Stavanger</i>				
Religiøsitet og tradisjonsformidling i en minoritetssituasjon		Øystein Lund Johannessen	01.02.94	30.06.97
<i>Nordisk institutt</i>	<i>Universitetet i Bergen</i>			
Sammenheng mellom uttalekompetanse og integrasjon av innvandrere og flyktninger		Marit Helene Kløve	01.04.00	31.10.00
<i>Nordisk seksjon</i>	<i>Universitetet i Tromsø</i>			
Sprogbrug og sprogvalg blandt indvandrere i Norden		Jorid Hjulstad Junttila	01.01.94	31.12.94
<i>Norges byggforskningsinstitutt</i>	<i>NBI</i>			
Kommunenes boligbistand til flyktninger		Thorbjørn Hansen	01.08.92	30.04.93
Innvandrerens deltakelse i bomiljø		Susanne Søholt	01.01.94	31.08.94
Primærmedisinsk verksted, kartlegging av erfaringer med en pakistansk/norsk helseopplysningsgruppe		Susanne Søholt	01.11.95	31.12.95
Flerkulturelle bomiljø. Forslag til forsknings- og forsøksprogram		Susanne Søholt	01.01.96	31.07.96
Deltakelse i internasjonalt prosjekt om innvandrerkvinneres økonomiske bidrag i det landet de bor		Susanne Søholt	01.06.98	31.12.98
Boligsøkere med innvandrerbakgrunn og utvikling av alternative strategier på boligmarkedet		Susanne Søholt	01.07.98	31.12.00

<i>Institusjon</i>	<i>Prosjekttittel</i>	<i>Prosjektansvarlig</i>	<i>Startet</i>	<i>Avsluttet</i>
	Eget hjem for første gang. En komparativ undersøkelse om ungdom og boligetablering	Marit Gro Ekne Ruud	01.09.98	31.12.00
<i>Norsk gerontologisk institutt</i>	Eldre innvandrere i Gamle Oslo	Reidun Ingebretsen	01.05.92	28.02.93
<i>Norsk institutt for by- og regionforskning</i>		<i>NIBR</i>		
	Analyse av innvandreres bosetting og flytting etter ankomst	Kjetil Sørli	01.06.92	31.12.93
	Tilretteleggelse av befolknings- og arbeidsmarkedsforutsetninger for utarbeidelse av innvandringsscenarier – forprosjekt	Geir Inge Orderud	01.10.92	31.12.93
	Rasisme og diskriminering i hverdagen	Inger-Lise Lien	01.11.92	31.12.96
	Koordinering og formidlingsarbeid – seminarserie og publikasjoner	Ottar Brox	01.01.94	31.12.96
	Innvandrere og boligmarkedet - et forprosjekt	Geir Inge Orderud	01.01.96	31.08.96
	Innvandrerbedrifter og etniske entreprenører i Norge	Geir Inge Orderud	01.06.98	30.06.01
	Identitet, kjønnsrolleadferd og idealer blant ungdom i en flerkulturell by	Inger-Lise Lien	01.07.98	30.06.02
	Kjønn, religion og migrasjon: En studie av religiøs organisering, kjønnskonstruksjoner og kjønnsrelasjoner i muslimske fellesskap i Oslo	Line Nyhagen Predelli	01.07.99	30.06.01
	Forskningsstrategisk kartlegging og vurdering av IMER-programmene i perioden 1990 – 2001	Arne Tesli	01.11.00	30.03.01
<i>Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd</i>		<i>NOVA</i>		
	Ungdom og idrett i et flerkulturelt samfunn	Arild Hovland	01.07.00	07.04.04
	Strateginotat om forskning om innvandrerbarn og innvandrerungdom	Tormod Øia	01.07.92	31.10.92
	Tiltak for eldre innvandrere	Odd H Guntvedt	01.01.95	31.12.97
	Ungdom og marginalitet	Tormod Øia	01.09.95	31.10.99
	Unge innvandrere: Integrasjon, isolasjon og marginalisering	Annick Prieur	01.11.95	30.06.00
	Marginalitet, etnisitet, rus	Willy Pedersen	01.01.97	31.12.00
	Storbyungdoms forhold til miljøspørsmål, natur og friluftsliv	Ketil Skogen	15.03.97	01.06.00
	Skoleprestasjoner og holdninger til skole og utdanning hos innvandrerungdom i Oslo	Ketil Skogen	01.07.97	31.03.01
	Populærkultur, relasjonsdannelser og hybridisering blant ungdom i en flerkulturell drabantby	Viggo Vestel	01.04.98	31.03.01
	Likhet og multikulturalisme: Kommunikasjon og samhandling mellom majoritet og minoritet i Norge og Nederland	Marie Louise Seeber	01.09.98	31.08.01
	Mental helse blant innvandrerungdom. Utbredelse og korrelater til eksternaliserende- og internaliserende problemer	Lars Wichstrøm	01.11.99	31.12.01
	Oppvekst og levekår for enslige mindreårige flyktninger i Norge	Arild Hovland	01.08.00	31.07.02
<i>Norsk institutt for studier av forskning og utdanning</i>		<i>NIFU</i>		
	Arbeidsmarkedstilpasning de første tre årene etter eksamen fra høgskole/universitet blant innvandrere i Norge	Liv Anne Støren	01.01.98	01.04.01
	Reform 94 og etniske minoriteter	Per Olaf Aamodt	01.03.95	31.12.98
<i>Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste</i>		<i>NSD</i>		
	Klientstrømmer inn i, rundt i og ut av Trygdesystemet, KIRUT	Dag Kiberg	01.01.95	31.12.99
	Ungdom og idrett i et flerkulturelt samfunn. Forprosjekt	Arild Hovland	01.05.98	30.09.98

<i>Institusjon</i>	<i>Prosjekttittel</i>	<i>Prosjektansvarlig</i>	<i>Startet</i>	<i>Avsluttet</i>
<i>Norsk Utenrikspolitisk Institutt NUPI</i>	Politisk vold og terrorisme i Skandinavia	Tore Bjørge	01.01.91	31.12.94
<i>Norsk Utvandreremuseum</i>	Utstilling: Nordmenn som innvandrere – innvandrere som nordmenn	Knut Djupedal	01.09.94	31.12.94
	Seminar om utvandring fra og innvandring til Norge	Knut Djupedal	01.01.97	01.12.97
<i>Norsk voksenpedagogisk forskningsinstitutt (NVI)</i>	Kvalifisere for Norge – Intensjoner og realiteter i undervisningen i norsk med samfunnskunnskap for fremmedspråklige voksne	Perly Folstad Norberg		
<i>Pedagogisk forskningsinstitutt Oslo</i>	<i>Universitetet i</i> Språklige minoriteter og skolefaglig læring som et betingelsesavhengig fenomen	Kamil Z Özerk	01.07.92	30.06.95
	Relasjonen mellom språklige minoritets elever og den videregående skolen i Norge	Joron Pihl	01.01.93	31.05.97
<i>Pedagogisk-psykologisk tjeneste</i>	<i>Oslo kommune</i> Samspill og støtte i flerkulturelle klasser	Brit Oppedal	01.01.95	31.12.98
<i>Political Science Dept University</i>	<i>Brown</i> Å sikre rettferdig behandling av innvandrere og minoriteter i boligmiljøet: Et sammenligningsstudium av etniske relasjoner i Norge	Barbara A. Lakeberg-Dridi	01.01.91	31.05.93
<i>Primærmedisinsk verksted</i>	Primærmedisinsk verksted (PMV)	Arild Aambø	01.06.94	30.06.97
<i>Psykologisk institutt Oslo</i>	<i>Universitetet i Oslo</i> Identitet og kulturell endring	Line Malnes	01.01.91	30.06.92
	Schizophrenia and communication efficiency	Rolv Mikkel Blakar	01.01.94	31.03.98
	Holdninger til innvandring, innvandrere og integrering	Reidar Ommundsen	01.03.96	28.02.97
	Resiliencebyggende grupper for barn og ungdom - mestring, kreativitet, fellesskap og kontinuitet. En intervensjonsstudie	Svenn Torgersen	01.09.00	31.08.03
<i>Psykososialt senter for flyktninger Oslo</i>	<i>Universitetet i</i> Fortiden i nåtiden: Fem kurdiske kvinner i møte med Norge	Nora Ahlberg	01.01.91	31.07.93
	Crossing and Violating Frontiers among Tradition-oriented Kurdish Female Refugees	Nora Ahlberg	01.08.93	31.12.94
	Psykososiale problemer blant nylig ankomne flyktninger	Nils Johan Lavik	01.01.96	31.12.01
	Ung, utsatt og alene i eksil. Om unge uledsagede flyktningers psykososiale utvikling og kulturelle tilpasning	Nora Ahlberg	01.01.97	31.12.00
	Etterundersøkelse av poliklinikkpasienter ved Psykososialt senter for flyktninger	Solveig Dahl	01.07.98	31.12.01
<i>Religionshistorie, Institutt for kulturstudier Oslo</i>	<i>Universitetet i</i> Konstruksjon av barndom i en koptisk diaspora-kontekst	Nora Stene Preston	01.09.93	17.02.99

<i>Institusjon</i>	<i>Prosjekttittel</i>	<i>Prosjektansvarlig</i>	<i>Startet</i>	<i>Avsluttet</i>
<i>Rettsvitenskapelig seksjon</i>	<i>Universitetet i Bergen</i>			
	Comprehensive approaches to mass flight: Influx situations in Europe and beyond	Henry John Mæland	01.07.97	31.10.00
<i>Rogalandsforskning</i>				
	Mestring og kvalifisering. Handlingsplan for integrering av innvandrere og flyktninger i Stavanger kommune	Marianne Skjortnes	01.04.93	31.08.93
<i>Seksjon for epidemiologi</i>	<i>Statens institutt for folkehelse,</i>			
	Årsaker til medfødte misdannelser og spedbarnsdød blant barn av innvandrere til Norge	Camilla Stoltenberg	01.01.92	31.12.97
<i>Seksjon for historie</i>	<i>Universitetet i Tromsø</i>			
	Migrasjon eller krise? Intern flytting og transatlantisk migrasjon fra Nord-Norge 1850-1940	Einar Niemi	01.08.91	31.08.94
<i>Seksjon for medisinsk antropologi</i>	<i>Universitetet i Oslo</i>			
	Evaluerer av et Frambu-kurs for pakistanske familier med psykisk utviklingshemmede barn og en oppfølgingsstudie av disse familiene	Torunn Arntsen Sørheim	01.08.93	31.08.94
	Reproduktiv helse blant innvandrere i Norge – utfordringer for norsk helsevesen og pasientgruppen	Johanne Sundby	01.09.97	05.08.02
	Unge voksne med utviklingshemning. En studie av familier med innvandrerbakgrunn og deres livssituasjon	Torunn Arntsen Sørheim	01.01.00	31.12.03
<i>Senter for epidemiologisk forskning</i>	<i>Universitetet i Oslo</i>			
	Prosjekt storbyhelse	Dag Steinar Thelle	01.01.96	31.12.00
<i>Senter for interkulturell kommunik. Misjonshøgsk. i Stavanger</i>				
	Kulturformidling fra internasjonale arenaer – et bidrag til meningsutveksling om kultur	Øyvind Dahl	01.01.00	31.12.02
<i>Senter for internasjonale miljø- og utviklingsstud</i>	<i>NLH</i>			
	Forced migration of civil war victims in Africa and Asia: Resource conflicts, dilemmas of return and long term development	Kjersti Larsen	01.07.97	30.06.00
	Forced migration of civil war victims in Africa and Asia: Resource conflicts, dilemmas of resettlement and long term development (Asia component)	Nadarajah Shanmugaratnam	01.01.98	30.06.00
	Privatisation, resource conflict and migration in rural communities in India and Africa	Trond Vedeld	01.07.99	31.12.01
<i>Senter for samfunnsforskning</i>	<i>SEFOS Universitetet i Bergen</i>			
	Toppstilling ved IMER-programmet	Yngve Lithman	01.08.94	31.12.98
	Andragenerationen som indikator på social och kulturell förändring: et norskt och europeiskt komparativt project	Yngve Lithman	01.06.98	28.02.01
	Den Plurala Staden	Yngve Lithman	01.07.98	30.06.01
	Utvikling av informasjonssystemer for IMER-forskning	Yngve Lithman	01.07.98	31.12.01
<i>Senter for sosialt nettverk og helse</i>	<i>Helsedirektoratet</i>			
	Evaluerer av et internasjonalt kulturverksted for innvandrerkvinner	Elsa Døhlie	01.01.91	31.12.94
<i>Senter for utvikling og miljø</i>	<i>SUM Universitetet i Oslo</i>			

<i>Institusjon</i>	<i>Prosjekttittel</i>	<i>Prosjektansvarlig</i>	<i>Startet</i>	<i>Avsluttet</i>
	Men, women and female circumcision in a poor community in Addis Ababa, Ethiopia	Simon Rye	01.01.95	31.12.98
	Resource conflicts, migration and social changes in Batticaloa, Sri Lanka	Øivind Fuglerud	01.01.97	21.05.01
	Forced migration and social reconstruction among returned refugees in Petén, Guatemala	Kristi Anne Stølen	01.06.97	31.12.00
<i>Senter for utviklingsstudier</i>	<i>Universitetet i Bergen</i>			
	Tropical Coastal-Marine Systems. Social Change among Marine Canoe Fishermen in West Africa, the Case of the Popo in Pointe Noire	Eyolf Jul-Larsen	01.06.91	30.06.93
	Highland-Lowland Systems. Ecology and Society in Yemen	Leif Manger	01.01.93	31.12.94
	Tropical Coastal-Marine Systems. West African Canoe Fisheries, Perspectives in Social Sciences	Eyolf Jul-Larsen	01.01.93	31.12.94
	Tropical Coastal-Marine Systems. Migrant Fishermen in Congo: Growth, Politics and Resource Access in a Regional System of Exploitation	Eyolf Jul-Larsen	01.06.93	31.12.94
<i>Sosialantropologisk institutt</i>	<i>Universitetet i Bergen</i>			
	Enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger - en studie av tiltak, livsplaner og levekår	John Chr. Knudsen	01.09.92	31.12.94
	Asylsøkerbarn i norske mottak	John Chr Knudsen	01.01.94	31.12.97
	Russer eller tysker? Identitetshåndtering og identitetsformasjoner blant russlandstyskere i Tyskland	Reidar Grønhaug	01.08.96	01.08.99
	Det indiske hav-programmet. Hadrami diaspora: Migrasjon av mennesker, varer og ideer	Leif Ole Manger	01.01.97	31.12.00
	Migrants and entrepreneurs in insular Southeast Asia: Negotiating globalisation and marginalisation	Eldar Bråten	01.08.99	31.12.02
	Understanding Diaspora: empirical and conceptual considerations	Leif Manger	01.01.00	31.12.00
	Kvinneres rolle ved rural-urban migrasjon i Peru. Lokal praksis og konflikterende kulturelle modeller	Cecilie Ødegaard	01.05.00	30.04.03
<i>Sosialøkonomisk institutt</i>	<i>Universitetet i Oslo</i>			
	Opphold i utlandet - Mexico City	Sverre Ole Grepperud	01.01.91	31.12.92
	Heterogenitet og dynamikk i migrasjonsfenomener. En syntese av demografisk og økonomisk tilnærmlighet	Øystein Kravdal	01.01.99	31.12.01
<i>Sosiologisk institutt</i>	<i>Universitetet i Bergen</i>			
	Innvandrerungdom og norsk ungdom - ulikt identitetsarbeid?	Mette Andersson	01.01.95	31.12.98
	Innvandrerungdom, nettverk og etnisk identitet. En studie av tokulturellhet	Mette Andersson	01.01.91	31.12.91
	Intermarriage in Norway: A Study of Gendered Ethnic Relations	Ann Nilsen	01.02.96	30.04.00
	Gender Relations and Family Practices in the Contexts of Different Welfare Regimes and Gender Ideologies	Kari Warness	01.07.97	30.06.01
	Livsstil og dialog - Multikulturelle dilemmaer på norsk	Ann Nilsen	01.06.98	31.05.02
<i>Statens institutt for forbruksforskning</i>	<i>SIFO</i>			
	Matvaner og tverrkulturell kommunikasjon i forebyggende øyemed	Margareta Wandel	01.08.99	31.07.03
<i>Statistisk sentralbyrå</i>	<i>SSB</i>			
	Innvandrere og arbeidsmarkedet	Morten Kjelsrud	01.04.91	31.12.92
	Innvandrerstatistikk-prosjektet	Kåre Vassenden	01.01.92	31.12.96
	Dokumentasjon av forskjeller i statsborgerskapsopplysninger i Arbeidsdirektoratets register over helt arbeidsløse med opplysninger om statsborgerskap i Det sentrale personregister	Morten Kjelsrud	01.06.92	31.12.92
	Levekår blant innvandrere 1996	Svein Blom	01.01.96	30.06.99

<i>Institusjon</i>	<i>Prosjekttittel</i>	<i>Prosjektansvarlig</i>	<i>Startet</i>	<i>Avsluttet</i>
	Gjenutvandring	Nico Keilman	01.09.96	28.02.97
	Implementation of a stochastic cohort-component model in official population forecasting	Nico Keilman	01.01.97	31.12.99
	Bokonsentrasjon blant innvandrere i Oslo – forløp, årsaker og virkninger	Lars Østby	01.05.98	31.12.00
<i>Stiftelsen Frischsenteret for samfunnsøkon forskning</i>				
	Konjunkturavhengig likestilling av etniske minoriteter? En komparativ panelstudie av innvandreres suksess på arbeidsmarkedet	Oddbjørn Raaum	01.06.99	31.12.01
<i>Universitetets mediesenter</i>	<i>Universitetet i Bergen</i>			
	TV-serie om "det norske"	Knut Olav Aslaksen	01.01.92	31.12.93

Vedlegg 4

Oversikt over IMER-relaterte hovedfags-eksamener avlagt i perioden 1997-2000

1997

UNIVERSITETET I BERGEN

EIDE, Sten Arve: Befolkningsutvikling, migrasjon og langsiktig finansiering av folketrygden. Sosialøkonomi.

HAMRE, Anne Karin: Marknadsetat eller omsorgsstat? En historisk komparativ studie av forvaltning og politikk for svake grupper på arbeidsmarknaden i Noreg og Danmark. Administrasjon- og organisasjonsvitenskap.

HOLM, Solveig: Minangkabau-kvinner i Yogyakarta. Kulturell orientering i en migrasjonskontekst. Sosialantropologi, 1997.

KVIST, Undine: Å være lik og ulik samtidig. Identitetshåndtering hos unge voksne tyrkisk-fødte mennesker i Tyskland. Sosialantropologi, 1997.

RASMUSSEN, Ane Marte: Bistandsstrategier for 90-årene. En studie av innovasjon i Direktoratet for utviklingshjelp. Administrasjon- og organisasjonsvitenskap.

ROSENVINGE, Marit: Ausländer, Aussiedler, Asyl. En studie av fremmedfiendtlige holdninger i dagens Tyskland. Sammenliknende politikk, 1997.

UNIVERSITETET I TROMSØ

ANDREASSEN, Lars Magne: Kommer Rigoberta Menchú? En studie av identitetshåndtering i et samisk lokalsamfunn. Samfunnsplanlegging og lokalsamfunnsforskning, 1997.

BJERTNÆS, Marte Kristine: Mellom regelverk og hjertelag. En analyse av kirkeasyl i moderne tid. Sosiologi/sosialpolitikk.

OLSEN, Nansy Vibeke: Håper det e' plass til mæ også. Samisk ungdoms utvikling og forvaltning av en sosial identitet i et flerkulturelt samfunn. Sosiologi.

SAUS, Merete: Å se: utfordringer for barnevernet i møte med det flerkulturelle samfunn. Pedagogikk/skoleforskning.

SUNDELIN, Egil Werner: Utdanning og ulikhet. Forsterker særegne religiøse og etniske forhold utdanningsulikhetene i Finmark? Sosiologi/sosialpolitikk.

UNIVERSITETET I OSLO

ABRAHAMSEN, Tone: Norsk bistandspolitikk 1961-1996: En studie av forholdet mellom politisk innhold og prosess. Statsvitenskap.

BERGHEIM, Kjersti: "We are Quebecois": Dimensions of national identity in Quebec in the 1990s. Sosialantropologi, 1997.

BRÅTHEN, Magne: Analyse av utvalgsskjevheter ved studier av immigranternes økonomiske tilpasning. Sosialøkonomi, 1997.

DALE, Geir: National Identity and Conflict in Estonia and Moldova. A Theoretical and Empirical Re-Cognition of National Identity and Conflict in Post-Soviet Nation-States. Statsvitenskap, 1997.

FOSLAND, Marianne: Det naturlige *nkulturelle fellesskapet: en studie av norske nasjonalisters retoriske legitimering av ideologi. Sosialantropologi.

GROVEN, Irene: The Second Republic of Lebanon: From Confessionalism to Majoritarianism? A study of Inter-Communal Relations in the Lebanese post-war political system. Statsvitenskap, 1997.

GUERRERO CUESTA, Jairon: A divided community: The political economy of tourism, fishing and immigration in the Galapagos Islands. Sosialantropologi, 1997.

GRØNLIE, Ragnhild Aamodt: Forklaringer på variasjoner i europeisk identitet - en komparativ analyse. Statsvitenskap.

HAUGE, Ingvild: The Political Dynamics of Citizenship. An analysis of demographic structure, state-idea, and regime as determinants of citizenship policy regarding the Palestinians in Israel, Jordan, and Lebanon. Statsvitenskap, 1997.

HOLO, Christine Marie: Rød snø i Himalaya. Et forsøk på å finne rasjonelle forklaringer på Siachen-konflikten i Kashmir mellom India og Pakistan. Statsvitenskap, 1997.

HOMMERSAND, Atle: Citizenship: between the Partisan Nation-State and Universal Inclusion-Dilemmas of the Modern Organisation of Citizenship. Statsvitenskap, 1997.

INTEFJORD, Gunnstein: Spenningsfeltet mellom altruisme og egeninteresser i OECD-landenes u-landspolitikk. Statsvitenskap.

JOHANSEN, Hanne Elisabeth: Norsk nasjonal identitet og europeisk identitet - en sammenlignende analyse av identitetsskapende strategier. Statsvitenskap, 1997.

KOSMO, Joakim Herman: Kunsten å opprettholde det fremmede: marshallesisk forståelse av amerikanske innvandrere. Sosialantropologi.

KVAL, Karl-Eirik: Fra stemmerett til valgdeltakelse. En analyse av innføringen av stemmerett og faktisk valgdeltakelse for utenlandske statsborgere. Statsvitenskap, 1997.

LEPPERØD, Live: "Compassion beyond Borders" or "Realpolitic"? A Study of Turkey's Responses to the large-scale Refugee Flow in the Aftermath of the Gulf War April to May 1991. Statsvitenskap, 1997.

NAPER, Thomas: Inntektsutvikling for immigranter. Sosialøkonomi, 1997.

NICKELSEN, Trine: Statlig minoritetspolitikk i overgangen fra en kommunistisk til en postkommunistisk periode. En studie av Tsjekkoslovakias/Slovakias politikk overfor den ungarske minoritet fra 1985-1995. Statsvitenskap, 1997.

NORDBYE, Hilde: Serbia under Tito - en studie av jugoslavisk nasjonalitetspolitikk 1945-91. Statsvitenskap, 1997.

PETTERSEN, Jan Olav: Innvandreres bidrag til norsk verdiskapning. Sosialøkonomi, 1997.

RUGKÅSA, Jorun: Sacrifice and Success. The Meaning of Migration in a Filipino Local Setting. Sosialantropologi, 1997.

SERCK-HANSSSEN, Christopher: "Det er et ensomt liv". En analyse av to skip med filippinsk og norsk mannskap. Sosialantropologi, 1997.

SINGSAAS, Hilde: Immigration and integration. A study of the process toward common immigration policies in the European Union. Statsvitenskap.

SMITH, Jørgen: Nasjonalisme i en multinasjonalt stat. En studie av nasjonalisme i slovensk og serbisk politikk 1945-91. Statsvitenskap, 1997.

Pedagogisk forskningsinstitutt, UiO

HERJE, Line P. H.: Minoritetsspråklige elever og pedagogisk kartlegging. 1997.

JOHNSEN, Rita M.: Fornorskingspolitikken av samene sett i et språkteoretisk lys. 1997.

REED, Bente: Det vanskelige språket: En kvalitativ studie av kommunikativ kompetanse, kjønnsroller og differensiert tilpasning blant pakistanske innvandrere i Oslo. 1997.

SEIFERT, Inga: Identitetsutvikling hos etniske minoritetslever. 1997.

SKOUG, Tove: Barn med innvandrerbakgrunn og barnehagens læreplanpraksis. 1997.

UNIVERSITETET I TRONDHEIM

ERTSÅS, Tove: Livet skal finne sted. Innvandrerkvinnens møte med norsk kultur - en livshistoriestudie med fokus på kjønn, kultur og sted. Geografi.

LÆGRAN, Anne Sofie: Studieopphold i Norge - en god investering? En studie av ghanesere som har reist hjem etter fullført utdanning i Norge. Geografi.

PAULSEN, Wenche: Norsk flyktningepolitikk i endring? En studie av flyktningebegrepetts innhold og anvendelse 1987-1993. Historie.

PETTERSEN, Karen-Sofie: En kvalitativ studie av tiltak rettet mot barn av tater i perioden 1914-1986. Institutt for sosiologi og statsvitenskap, 1997.

REINTON, Anne: Nordmenns holdninger til innvandrere: Interessekonflikt eller verdier? Institutt for sosiologi og statsvitenskap, 1997

1998

UNIVERSITETET I BERGEN

BERSVENDEN, Hilde: Flerkulturelt arbeidsmiljø. "Kem e det som ska' telpasse sæ, vi eller dæm"? Et sosialantropologisk studie. Inst. for sosialantropologi, 1998.

ERIKSEN, Nina: Variasjon i minoritetspolitikk. En sammenliknende studie av åtte østeuropeiske land. Sammenliknende politikk, 1998.

GRYTTEN, Nina Agneth: Intoleranse - svensk interessekonflikt og norsk kulturkonflikt? En komparativ studie av nasjonal identitet og holdninger til innvandrere i Norge og Sverige. Inst. for sosiologi, 1998.

HOLMEN, Bengt: Sikkerhet, nasjonal identitet og etnisk konflikt i Makedonia. En studie av den makedoniske transisjonen og FN's første konfliktforebyggende militære operasjon. Sammenliknende politikk, 1998.

HÅGÅRD, Lene: Demokrati versus Etnokrati. Nasjonsbygging og demokratisering i multi-etniske kontekster. En sammenlikning av Romania og Slovakia. Sammenliknende politikk, 1998.

JACOBSEN, Christine: Å vende tilbake til islam. Islamisering, kjønn og identitet i en fransk kontekst. Inst. for sosialantropologi, 1998.

KALSTAD, Trine: Don't call me kaffir! Konstruksjon av sosial identitet på en blandet skole i Cape Town. Inst. for sosialantropologi, 1998.

LOGA, Jill Merethe: Mellom 'Erfaring' og 'Kategori'. En studie av kirkeasylets aktualisering i Norge. Inst. for administrasjons- og organisasjonsvitenskap, 1998.

LONE, Tone: Sigøyner og pinsevenn. En studie av alternative livsverdener i en marginal bydel. Sosialantropologi, 1998.

NØKLEBY, Synnøve: Quèbec "la Belle Province ou le Pays Souverain"? Administrasjons- og organisasjonsvitenskap, 1998.

OWOO, George Kofi: Black and white reporting: On Norwegian coverage of HIV/AIDS and Africans. Inst. for medievitenskap, 1998.

ROUX, Helene: Mellom barken og veden. Om identitetshåndtering og tilhørighet blant innvandrerungdom i citéen. Inst. for sosialantropologi, 1998.

SOLVANG, Egil: Inuitene på vei mot selvstyre. Et studie av transformasjon av lederskap, identitet og krav om rettigheter fra et urfolk i arktiske Canada. Inst. for sosialantropologi, 1998.

TEIGLAND, Hilde Tia: Med innvandrerbakgrunn i skolen. En kvalitativ studie av elever med innvandrerbakgrunn i skolen. Inst. for sosiologi, 1998.

THOMASSEN, Anne-Kathrin: Blandede parforhold. En studie av norske kvinner som er gift og samboende med menn fra Ghana og Gambia. Inst. for sosiologi, 1998.

VADSETH, Jan: Kollektiv identitet i Vest-Belfast. Etniske symbolsystemer i en segregert by. Inst. for sosialantropologi, 1998.

VARLAND, Elisabeth: Norsk innvandringspolitikk - et spørsmål om hvem vi er? Analyse av en stortingsdebatt om norsk innvandringspolitikk i et diskursteoretisk perspektiv. Administrasjons- og organisasjonsvitenskap, 1998.

UNIVERSITETET I OSLO

ANDERSEN, Harald Jachwitz: Inntektseffekter av utdanning - innvandrere vs. nordmenn. Sosialøkonomi, 1998.

HARKESTAD, Nina: Citizenship as an instrument of nation-building in the republics of Turkey and Egypt. Statsvitenskap, 1998.

EDVARDESEN, Rita: Ekskluderende eller inkluderende statsborgerskapspolitikk - er nasjonsideen avgjørende? En sammenlignende studie av kroatisk og slovensk statsborgerskapspolitikk overfor nasjonale minoriteter. Statsvitenskap, 1998.

BILGIN, Tolga: Kurdish Conflict Outside of its Borders. Statsvitenskap, 1998.

KALMUS, Veronika: Estonian ABC-Books 1900 - 1997: Reflections of Cultural and Ideological Changes. Inst. for medier og kommunikasjon, 1998.

HANSEN, Ingjerd: "Det er vanskelig å føle seg hjemme når man ikke føler seg velkommen". Den etniske minoritetens tilhørighet til Norge og det offentlige rolle i dette, belyst ved forholdet politi og minoritet i Norge. Inst. for sosiologi og samfunnsgeografi, 1998.

EINARSEN, Hans Philip: Møtet som uteble. En studie av et musikkprosjekt knyttet til flerkulturell musikkformidling. Inst. for sosiologi og samfunnsgeografi, 1998.

STENHAMMER, Mette: Innvandrerdoms tilpasning i Norge. Inst. for sosiologi og samfunnsgeografi, 1998.

BJERKE, Elin: Etnisitet og boligsamvirke. Bidrag til prosjektet "Et flerkulturelt bomiljø - problemer og muligheter." Inst. for sosiologi og samfunnsgeografi, 1998.

STØVERSTEN, Helene: Konstitusjonelt design i flernasjonale stater. En normativ analyse av den tyrkiske grunnloven av 1982. Inst. for statsvitenskap, 1998.

BJØRNSTAD, Hanne: Statsborgerskapsproblematikken i Estland. Inst. for statsvitenskap, 1998.

ANDRESEN, Nina Sømmer: Briter eller ekte ulstermenn? En oppgave om nasjonal identitet blant protestantene i nord-irland. Inst. for statsvitenskap, 1998.

SÆTERDAL, Anne: Frihandel og Bistand - virkemidler mot migrasjon? En analyse av etableringen av et Euro-Middelhavs Partnerskap sett i forhold til mulighetene for begrenset migrasjon. Inst. for statsvitenskap, 1998.

LOFTFJELL, Hege: Regimetype og nasjonalitetspolitikk - en sammenlignende analyse av den rumenske nasjonalitetspolitikken overfor den ungarske minoriteten under et kommunistisk og et demokratisk regime. Inst. for statsvitenskap, 1998.

RORGEMOEN, Dag: Utvandringa til Amerika frå Lårdal og Rauland prestegjeld 1837-1899. Historisk institutt, 1998.

HALVORSEN, Jon Harald: Media, kriminalitet og innvandrerdoms. Avisenes syn på innvandrerdoms og kriminalitet. En studie av Aftenposten og VG mellom 1984 og 1997. Historisk institutt, 1998.

SANDRUP, Therese: Sin mors datter: et studie av tyrkisk og pakistanske jenter og kvinner i en norsk drabantby. Inst. og museum for antropologi, 1998.

KLEVEN, Randi: Flyktninger og foreldrerollen i møte med en ny kultur. Hovedoppgave i spesialpedagogikk, Universitetet i Oslo, 1998.

JENSEN, Cecilie Bøe: "Velkommen til oss": en intervjuundersøkelse blant lærere i mottaksklasser. Hovedoppgave i spesialpedagogikk, Universitetet i Oslo, 1998.

KINDT, Ingrid: To verdener: hvilke faktorer påvirker somaliske elevers skolesituasjon sett på bakgrunn av traumatiske opplevelser, identitet og selvfølelse?: en undersøkelse med fokus på somaliske elevers skolehverdag, familiesituasjon, venner og livshistorie. Hovedoppgave i spesialpedagogikk, Universitetet i Oslo, 1998.

BLOM, Celine Haffner: Jeg tenker norske tanker: et studium av ungdom med migrasjonsbakgrunn i Oslo. Hovedoppgave i sosialantropologi, Universitetet i Oslo, 1998.

MUSARRAT, Fehmida: Development within a sociocultural perspective: a qualitative study of five Pakistani mothers: preschoolers dyads. Hovedoppgave i psykologi, Universitetet i Oslo, 1998.

JOHNSEN, Gry: Acculturation and intergenerational relationships: a study of Greek-Cypriot women in London. Hovedoppgave i sosiologi, Universitetet i Oslo, 1998.

ASPELUND, Grete: Den handlende skolen: et studie av arbeidet for integrasjon av flerspråklige elever på en norsk skole. Hovedoppgave i sosialantropologi, Universitetet i Oslo, 1998.

VERLAND, Gwynyth: Culture and survival: the continuity of cultural practices among Cambodian refugees in Norway. Hovedoppgave i sosiologi, Universitetet i Oslo, 1998.

UNIVERSITETET I TRONDHEIM - NTNU

SKJØLBERG, Katja Haaversen-Westhassel: Etnisk mangfold, legitimitet og konflikt: vesteuropeisk separatisme, 1950-95. Institutt for sosiologi og statsvitenskap, 1998

LEHN, Ingrid: Tamiler i et norsk lokalsamfunn. Integrering og stedstilknytning. 1998. Geografi.

RYGHAUG, Marianne: Nasjonalismens innhold, variasjon og utvikling: en undersøkelse av opinionen i ni vesteuropeiske land. Inst. for sosiologi og statsvitenskap, 1998.

SKONHOFT, Cathrine Gjertsen: Coping in adversity: a study of Burundian and Rwandan Hutu refugees during flight and exile in Tanzania. Hovedoppgave i geografi, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 1998.

GARTE, Gunn Hilde: Tradisjon, globalisering og etnisk identitet blant arabere i Andalusia. Hovedoppgave i sosialantropologi, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 1998.

BAKKEN, Anja: "Our country gives us the vote - America refuses it": Norwegian-American suffrage workers in Brooklyn and Minneapolis, 1880-1920 and their gendered sense of ethnicity. Hovedoppgave i engelsk, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 1998.

DALBY, Lise: "Jeg trives i Norge, men elsker mitt hjemland": om bosniske flyktninger i Norge og sammenhenger mellom eksil og tilbakevending. Hovedoppgave i sosialt arbeid, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 1998.

1999

UNIVERSITETET I BERGEN

MOLDRHEIM, Solveig: På jakt i stereotypijungelen. Forestillinger om ikke-hvite sett gjennom norske ukeblad i 1952 og 1975. Hovedoppgave i historie, UiB, 1999.

ØDEGAARD, Cecilie: Somos trabajadoras! - fra høyland til by. Kvinnelige migranter i Peru. Hovedoppgave i sosialantropologi, UiB, 1999.

NAASEN, Nelly N.: Immigrant letters - texts that tells stories. A study of what letters may tell us of acculturation. Hovedoppgave i engelsk, UiB, 1999.

KNAPPSKOG, Signe: International migration - a political response or a question of opportunity? A study of potential migrants in Trinidad & Tobago. Hovedoppgave i sammenliknende politikk, UiB, 1999.

LILLETVEDT, Ida B.: Jeg er musoga og ugander. Aspekter ved nasjonal integrasjon i det flerkulturelle Uganda. Hovedoppgave i sosialantropologi, UiB, 1999.

ÅRHUS, Idun: Fra elite til minoritet. Hvite afrikaanstalendes håndtering av identitet i post-apartheid Sør-Afrika. Hovedoppgave i sosialantropologi, UiB, 1999.

CASPERSEN, Anne: Todos diferentes - Todos iguais. En sosialantropologisk analyse av immigranter fra Angola og Mosambik i Lisboa. Hovedoppgave i sosialantropologi, UiB, 1999.

IRGAN, Tom: 'En kilde - mange elver'. En studie av pakistanske muslimske organisasjoner i Oslo. Hovedoppgave i sosialantropologi, UiB, 1999.

SHAAFI, Parvin: Vurdering av flyktningers kvalifikasjoner: opplevelser og reaksjoner: en kvalitativ undersøkelse om flyktningers opplevelse av diskvalifisering og dens virkning på deres helse og livskvalitet. Hovedoppgave i psykologi, UiB, 1999.

FJELDSBØ, Frode: Wir sind Sydtiroler. En undersøkelse av hva det vil si å være sydtiroler. Hovedoppgave i sosialantropologi, UiB, 1999.

DIA, Mona: Vi er som forskjellige fingre på en hånd. En studie av diskursen om etnoreligiøse forskjeller i Beirut. Hovedoppgave i sosialantropologi, UiB, 1999.

DYRØY, Nina: "Vi er ikke voldelige nynazister" - En kvalitativ studie av en ungdomsgjeng. Hovedoppgave i sosiologi, UiB, 1999.

ALYASAN, Seyed Fazel: Adapting religion to modern times: A study of religion and identity among Iranian immigrants in Norway. Hovedoppgave i sosiologi, UiB, 1999.

NATLAND, Sidsel Therese: I dialog med teksten. Populærlitteratur om islam: mening og bruksverdi i et kulturanalytisk perspektiv. Hovedoppgave i folkloristikk, UiB, 1999.

BERNER, Elisabeth S.: Indispensable and invisible. The Nation of Islam's teaching on womanhood. Hovedoppgave i religionsvitenskap, UiB, 1999.

UNIVERSITETET I TROMSØ

FOLKENBERG, Håkon R.: Nasjon, region og etnisitet i et utvalg lærebøker. Hovedoppgave i historie, UiT, 1999.

GJERDE, Willy: Samer og nordmenn i Tanafjorden 1769-1875. Folketall - bosetning - samhandling. Hovedoppgave i historie, UiT, 1999.

HOEL, Helle L.: Identitet og kontekst. Identitetsutvikling og etnisk tilknytning blant enspråklige norsktalende elever i en samisk skole. Hovedoppgave i pedagogikk, UiT, 1999.

MOSENG, Tim C.: "Oss og dem" - om integrasjon av tamilske flyktninger i et fiskevær i Finnmark. Hovedoppgave i planlegging og lokalsamfunnsforskning, UiT, 1999.

PETTERSON, Charles: Arbeidskollegaer? En studie av tamilske og norske fiskeindustriarbeidere i et fiskevær på Finnmarkskysten. Hovedoppgave i planlegging og lokalsamfunnsforskning, UiT, 1999.

TALSETH, Eva Marie: Etnisitet, kultur og natur i reiseskildringer fra Finnmark på 1800-tallet. Hovedoppgave i historie, UiT, 1999.

NTNU

HESTFLÅTT, Kristin: Etnisitet som forsvar for det kontinuerlige selvet. En antropologisk studie av identitet blant babaer & nyonyaer i Malakka, Malaysia. Hovedoppgave i sosialantropologi, NTNU, 1999.

HOLMEN, Arve H.: A social anthropological exploration of identity in the Flemish nationalist discourse. Hovedoppgave i sosialantropologi, NTNU, 1999.

DJUVE, Signe K.: "Og helt plutselig var eg liksom ingen ..." En studie av tilpassningsprosesser hos flyktingar i Norge. Hovedoppgave i pedagogikk, NTNU, 1999.

UGULLUMU, Ibrahim D.: The Impacts of Refugees on Receiving Areas - a case study of Ngara district, Tanzania. Hovedoppgave i geografi, NTNU, 1999.

QVENILD, Kathrine: En studie av etnisitet og religion i Chichicastenango, Guatemala. Hovedoppgave i sosialantropologi, NTNU, 1999.

UNIVERSITETET I OSLO

ALSTAD, Tori: Fordi vi er afrikanere. Tilhørighet og identitet blant mannlige immigranter i Lisboa. Hovedoppgave i sosialantropologi, UiO, 1999.

ECKER, Marianne: "Bruddet: Om kraftern og lidelsens betydning for Sri Lanka-tamilske kvinners diasporiske identitet i Norge. Hovedoppgave i sosialantropologi, UiO, 1999.

FOSSUM, Kristin: Innvandrere og selvstendig: om etnisk entreprenørskap og norsk integrasjonspolitik. Hovedoppgave i sosialantropologi, UiO, 1999.

MEGARD, Bjørn Olav: Kvener og finskætta: En undersøkelse av betegnelsene "kvener" og "etterkommere etter finske innvandrere" i politisk diskurs og i utforming av identitets-tilknytning. Hovedoppgave i sosialantropologi, UiO, 1999.

OPHAUG, Elisabeth: Innvandrere - hvor skal de bo? Kommunal og statlig boligpolitikk i Oslo overfor innvandrere og flyktinger 1970-1995. Hovedoppgave i historie, UiO, 1999.

ALGASI, Sharam: Slik er de, slik er vi og slik er verden. En kultursosiologisk studie av "innvandring", fremstilt i aktualitets- og debattprogrammer på NRK og TV2 i tidsrommet 1989-1997. Hovedoppgave i sosiologi, UiO, 1999.

NAUNI, Anila: Migration, Identity and Adaptation: The case of Cosova-Albanian youths and their parents in Oslo. Hovedoppgave i sosiologi, UiO, 1999.

ALSTAD, Tori: "Fordi vi er afrikanere." Tilhørighet og identitet blant ekskoloni-immigranter i Lisboa. Hovedoppgave i sosialantropologi, UiO, 1999.

STORHOLT, Toril: Fra hamulamedlem til statsborger. Endring i sosial organisasjon og politisk orientering blant palestinere. En studie med utgangspunkt i Jalazon flyktningeleir. Hovedoppgave i sosialantropologi, UiO, 1999.

MO, Kristin Beate R.: Mellom anerkjennelse og marginalisering. Representasjon av innvandrere og innvandrersaker i TV-nyhetene. Hovedoppgave i medier og kommunikasjon, UiO, 1999.

NYDAL, Knut: Det brokete decennium for statsborgerbevillingene. Søknader om norsk statsborgerskap 1940-1950. Hovedoppgave i historie, UiO, 1999.

AASERUD, Mette M. B.: "Første jeg fikk var oppvaskjobb i en restaurant": første generasjon tyrkere i norsk arbeidsliv fra 1960-tallet til 1999. Hovedoppgave i historie, UiO, 1999.

GROVEN, Karen S.: Negotiating Cultural Identity - American Female Immigration to Norway 1945-1998. Hovedoppgave i britiske og amerikanske studier, UiO, 1999.

JOHANNESSEN, Hilde Marie: Ekteskap og skilsmisse i Koranen. Hovedoppgave i religionshistorie, UiO, 1999.

KJERSCHOW, Kitty: En islamsk grunnskole i Oslo? Hovedoppgave i religionshistorie, UiO, 1999.

HAUGERUD, Marianne: Muslimske kultur i fremmed land: en analyse av muslimske innvandrerfamiliers tilpasning til norsk kultur. Hovedoppgave i kristendoms kunnskap, Det teologiske Menighetsfakultet, 1999.

MAHAMA, Audu: Immigration and integration: a study of integration of Ghanian immigrants in the Oslo municipality. Hovedoppgave i kriminologi, UiO, 1999.

MIDE, Runhild N.: Fargeløs kompetanse?: en case-studie av forhold som virker inn på innvandrernes muligheter for ansettelse og karriere i en kunnskapsbedrift. Hovedoppgave i sosiologi, UiO, 1999.

HAUGLI, Hanne: Kommunikative ferdigheter: en sammenlignende analyse av semistrukturerte intervjuer med minoritetsspråklige og majoritetsspråklige elever i grunnskolen. Hovedoppgave, UiO, 1999.

VÅGNES, Hilde C.: Fattig underklasse eller politiske flyktninger?: et studie i en palestinsk flyktningeleir på Vestbredden. Hovedoppgave i sosialantropologi, UiO, 1999.

2000

UNIVERSITETET I BERGEN

FISKAA, Herborg: Statsborgerskap gjennom politisk press og demokratisk læring. En analyse av forholdet mellom OSSE og Latvia 1993-1998. Hovedoppgave i sammenliknende politikk, UiB, 2000.

KVEINEN, Else: Beyond External Exclusion? An Analysis of Normative and Ontological Reflections on Territorial Exclusion in the Modern States-System and the European Union. Hovedoppgave i sammenliknende politikk, UiB, 2000.

KNOTTEN, Hilde Marit: Retur i framtida. Ein studie av returnerte flyktningar og deira landsbysamfunn i Ixcàn, Guatemala. Hovedoppgave i sosialantropologi, UiB, 2000.

HELLEVIK, Linda: Like barn leker best. Et studie av barns identitetsforvaltning i en inter-etnisk kontekst. Hovedoppgave i sosialantropologi, UiB, 2000.

HUSBY, Trond: Comunidad Nueva Esperanza. Somos pueblo constuyendo Historia. Konstruksjon av et fellesskap blant returnert flyktninger i El Salvador. Hovedoppgave i sosialantropologi, UiB, 2000.

MOHOLT, Ingunn: Et kreativt mangfold. En studie av Oslo Røde Kors Internasjonale Senter. Hovedoppgave i sosialantropologi, UiB, 2000.

AAS, Per Anders: Muslimske holdninger til KRL-faget. Hovedoppgave i religionsvitenskap, UiB, 2000.

HØVIK, Knut Øystein: Telling Differences - Myths and Realities in a Divided Society. Hovedoppgave i engelsk, UiB, 2000.

LORENTZEN, Thomas: Marginalisering og utstøyting av arbeidstakarar: ein komparativ analyse av innvandrarar og nordmenn sin risiko for trygding. Hovedoppgave i sosiologi, UiB, 2000.

UNIVERSITETET I OSLO

HEGG, Kaja Margrete: Nye flerkulturelle møteplasser? En kvalitativ studie av to fritidstiltak for ungdom. Hovedoppgave i sosiologi, UiO, 2000.

KRISTOFFERSEN, Anne Schanche: 17. mai i det flerkulturelle Norge - et multietnisk perspektiv på den norske nasjonaldagen. Hovedoppgave i sosiologi, UiO, 2000.

MUNTER, Stine: Processes of Unity and Discord in Mostar, Bosnia-Herzegovina. A Sociological Analysis of National Polarisation in a Multi-National Society. Hovedoppgave i sosiologi, UiO, 2000.

SLETTEN, Mira Aaboen: Det skal ikke stå på viljen - en studie av utdanningsplaner og yrkesønsker blant ungdom med innvandrerbakgrunn. Hovedoppgave i sosiologi, UiO, 2000.

SJØLIE, Øystein: Estere og russere i den nye Estland - Konstruksjon av den estiske nasjonen og spørsmålet om statsborgerskap for russere i Estland. Hovedoppgave i samfunnsgeografi, UiO, 2000.

SÆTHER, Elin: Nasjonalisme og bruk av de andre i kinesisk identitetskonstruksjon. En diskursanalyse av tekster fra kinesisk presse. Hovedoppgave i samfunnsgeografi, UiO, 2000.

BENDIKSBY, Trygve: Justice and Cultural Diversity in Guatemala. An Analysis of the Rights of Ethnic Groups in Guatemala Based on Two Liberal Approaches to Justice in Multicultural Democracies. Hovedoppgave i statsvitenskap, UiO, 2000.

PAUST, Malin: Gresset på den andre siden. Tilpasning og identitetskonstruksjon blant norske migranter i São Paulo, Brasil. Hovedoppgave i sosialantropologi, UiO, 2000.

VAGSTEIN, Ingunn: Narrating Difference. Dilemmas in German Identity in Transylvania. Hovedoppgave i sosialantropologi, UiO, 2000.

VOLLAN, Sissel: Reiser i tid, rom og tegn: Studie av en gruppe vietnamesiske flyktningers første tre år i Norge med bakgrunn fra flukt og transittopphold. Hovedoppgave i sosialantropologi, UiO, 2000.

VÅGNES, Hilde Christensen: Fattig underklasse eller politiske flyktninger? En studie i en palestinsk flyktningleir på Vestbredden. Hovedoppgave i sosialantropologi, UiO, 2000.

WREDE-HOLM, Vivien: Multikulturalisme som likhet og ulikhet. En studie fra Australia. Hovedoppgave i sosialantropologi, UiO, 2000.

SVEEN, Marta M. Szmulik: Polish Immigration to Chicago. The past, the present, and the future in the Polish ethnic community. Hovedoppgave i britiske og amerikanske studier, UiO, 2000.

HOLT, Gunn Karin: "Så mye å ta tak i...": en kvalitativ undersøkelse av psykologers opplevelse av arbeidet med flyktninger og innvandrere. Hovedoppgave i psykologi, UiO, 2000.

MAGNUSSEN, Gro: Selvtillit, en nøkkel som åpner døren ut til samfunnet: en sosiologisk analyse av møtet mellom innvandrerkvinner og empowerment. Hovedoppgave i sosiologi, UiO, 2000.

CORELL, Synne: "vårt lille plaster på krigens sår": Norges mottak av jødiske "displaced persons" og arbeidere mellom 1946 og 1950. Hovedoppgave i historie, UiO, 2000.

NTNU

AADNESEN, Bente N.: "Mor i nytt oppvekstlandskap." Om syv ikke-vestlige innvandrermodres opplevelse av situasjonen som innvandreremor. Hovedoppgave i sosialt arbeid, NTNU, 2000.

JUUSO, Jane: "Samiskhet under endring" - Barns syn på etnisk identitet og slektsnettverk. Hovedoppgave i sosialt arbeid, NTNU, 2000.

NORDHAUG, Steinar: Tilknytning og privilegier - en studie av fremveksten i norsk statsborgerrett. Hovedoppgave i historie, NTNU, 2000.

NØTNÆS, Tore: Nordmenns holdninger til innvandrere: et spørsmål om konkurranseutsatthet. Hovedoppgave i sosiologi, NTNU, 2000.

UNIVERSITETET I TROMSØ

GAUP, Karin Mannela: De icke renskötande samernas situation i Nord-Sverige. En livsstil i ändring - med fokus på ressursförvaltning, samhandling och identitetsförvaltning. Hovedoppgave i sosialantropologi, UiT, 2000.

JØSANG, Randi Iren Clausen: "Språket som adgangstegn": et kvalitativt studie av integrering av flyktning/innvandrerbarn i barnehager. Hovedoppgave i sosiologi, UiT, 2000.

KVALNES, Martin: Utvandringen fra Skjervøy prestegjeld til Amerika 1865-1914. Hovedoppgave i historie, UiT, 2000.

MOEN, Inger-Lise: Insisting on difference. Insights to Aboriginal political struggles among Portland Kooris, south-western Victoria, Australia. Hovedoppgave i sosialantropologi, UiT, 2000.

Vedlegg 5

Liste over intervjuede personer

Inge Amundsen

Mette Anderson

Berit Berg

Ottar Brox

Grete Brochmann

Nina Eriksen

Reidar Grønhaug

Asle Høgmo

Eva Haagensen

Mehmet Kaya

Knut Kjeldstadli

Tor Lunde Larsen

Inger-Lise Lien

Yngve Lithman

Anh Nga Longva

Saphinaz Amal Naguib

Astri Suhrke

Torun A Sørheim

Lars Østby

Tor H. Aase